

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

**ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:**

**В.о. завідувача кафедри,
к.е.н., доцент**

_____ **Ольга ГУБАРИК**

« ____ » _____ **20__** р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Удосконалення організації обліку та аудиту податку на додану вартість на підприємстві»

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Здобувач (ка)

Науковий керівник,

науковий ступінь, посада

Дніпро – 2023

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет:** Обліку і фінансів**Кафедра:** Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою**Освітньо-професійна програма:** «Облік і оподаткування»**Спеціальність:** 071 «Облік і оподаткування»**Рівень вищої освіти:** другий (магістр)**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Завідувач кафедри _____

«__» _____ 20 р.

ЗАВДАННЯ**на дипломну роботу здобувачу вищої освіти другого (магістерського) рівня****Юшковському Даніілу Дмитровичу****1. Тема дипломної роботи** «Удосконалення організації обліку та аудиту податку на додану вартість на підприємстві»**керівник роботи** Волчанська Людмила Валентинівна, доцент

затверджені наказом ДДАЕУ від «09» жовтня 2023 р. № 3050

2. Строк подання студентом роботи – 10 грудня 2023 року.**Вихідні дані до роботи** Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Податковий кодекс України, П(с)БО, реєстри синтетичного, аналітичного обліку та фінансова звітність АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К».**Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити).**

1. Теоретичні основи організації бухгалтерського обліку та аудиту податку на додану вартість 2. Організація обліку та аудиту на підприємстві. 3. Напрями вдосконалення організації обліку та аудиту. 4. Висновки і пропозиції.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).

1. Фінансово-економічний стан підприємства. 2. Структура бухгалтерської служби підприємства. 3. Комплексна характеристика ПДВ. 4. Робочий план рахунків з ПДВ підприємства. 5. Графік документообігу. 6. План та програма аудиту з ПДВ на підприємстві.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання листопад 2022 р.

Календарний план

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні основи організації бухгалтерського обліку на сільськогосподарських підприємствах	Листопад 2022	
2	Організація обліку та аудиту на підприємстві	Лютий 2023	
3	Напрями вдосконалення організації обліку та аудиту	Червень 2023	
4	Висновки та пропозиції	Жовтень 2023	
5	Оформлення дипломної роботи	Листопад 2023	

Здобувач Данііл Юшковський
(підпис) (власне ім'я, прізвище)

Керівник роботи Людмила Волчанська
(підпис) (власне ім'я, прізвище)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	Ошибка! Закладка не определена.1
1.1 Економічна сутність та історична роль податку на додану вартість	Ошибка! Закладка не определена.1
1.2. Вітчизняна та міжнародна характеристика податку на додану вартість	Ошибка! Закладка не определена.
1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку та аудиту податку на додану вартість	Ошибка! Закладка не определена.
Висновки до першого розділу.....	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА НАЯВНОГО СТАНУ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ПДВ.....	Ошибка! Закладка не определена.
2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства «АГРОЦЕНТР К»	Ошибка! Закладка не определена.
2.2. Характеристика організації бухгалтерських служб на підприємстві «АГРОЦЕНТР К»	34
2.3. Стан ведення обліку ПДВ на підприємстві та шляхи удосконалення	Ошибка! Закладка не определена.
Висновки до другого розділу	45
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТУ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ТА ПРОЕКТНО-РЕКОМЕНДАЦІЙНА ЧАСТИНА	Ошибка! Закладка не определена.
3.1. Методичне забезпечення оцінки сучасного стану та рекомендації з удосконалення організації аудиту податку на додану вартість	Ошибка! Закладка не определена.
3.2. Аналіз та рекомендації з організації обліку та аудиту ПДВ на підприємстві	Ошибка! Закладка не определена.
Висновки до третього розділу	Ошибка! Закладка не определена.
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ...	Ошибка! Закладка не определена.
ДОДАТКИ.....	Ошибка! Закладка не определена.

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення організації обліку та аудиту податку на додану вартість на підприємстві».

Магістерська робота: 63 ст. основного тексту, 9 рис., 5 табл., 10 додатків, 51 літературне джерело.

Об'єктом дослідження є процес розрахунків з податку на додану вартість на підприємстві.

Предметом дослідження є організація обліку та аудиту операцій з податку на додану вартість на підприємстві.

Мета роботи полягає в дослідженні наявного стану та розробці пропозицій щодо удосконалення організації обліку та аудиту податку на додану вартість на підприємстві АВ ТОВ "АГРОЦЕНТР К" з метою ефективного використання ресурсів, мінімізації ризиків та оптимізації податкових розрахунків.

Методи дослідження. Порівняльно-історичний метод, метод наукової абстракції, методи синтезу, індукції та дедукції, метод спостереження, методи експерименту та аналізу.

Було вивчено та узагальнено теоретичні та практичні основи організації обліку та аудиту на підприємстві. Досліджено наявний стан і перспективи розвитку організації обліку та аудиту на підприємстві. Були надані рекомендації по удосконаленню організації обліку на підприємстві, а саме розвиток документального оформлення та розгалуження аналітичних рахунків. Також надані рекомендації для розвитку внутрішнього аудиту операцій з податку на додану вартість та розроблена документальна база. Було запропоновано впровадити моделі бізнес-аналізу для прийняття ефективних управлінських рішень в сфері організації обліку податку на додану вартість. Використання отриманих результатів підвищить ефективність організації обліку та аудиту податку на додану вартість на підприємстві.

Результати рекомендовані до впровадження на підприємстві аграрно-виробничого товариства з обмеженою відповідальністю «АГРОЦЕНТР К» м. Дніпро.

Ключові слова

ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ, ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АУДИТ, УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

ABSTRACT

Topic: "Improving the organisation of accounting and audit of value added tax at the enterprise".

Master's thesis: 63 pages of the main text, 9 figures, 5 tables, 10 appendices, 51 references.

The object of research is the process of calculating value added tax at an enterprise.

The subject of the study is the organisation of accounting and audit of value added tax transactions at an enterprise.

The purpose of the study is to investigate the current state and develop proposals for improving the organization of accounting and audit of value added tax at the enterprise AV LLC "AGROCENTER K" with a view to efficient use of resources, minimization of risks and optimization of tax calculations.

Research methods. Comparative and historical method, method of scientific abstraction, methods of synthesis, induction and deduction, method of observation, methods of experiment and analysis.

The theoretical and practical foundations of the organization of accounting and auditing at an enterprise were studied and summarized. The current status and prospects of development of the organization of accounting and auditing at an enterprise are studied. Recommendations for improving the organization of accounting at the enterprise, namely the development of documentation and branching of analytical accounts, have been provided. The article also provides recommendations for the development of internal audit of value added tax operations and develops a documentary base. It was proposed to introduce business analysis models to make effective management decisions in the field of value added tax accounting. Use of the obtained results will increase efficiency of organization of accounting and audit of value added tax at an enterprise.

The results are recommended for implementation at the enterprise of the agro-production company with limited liability "AGROCENTER K", Dnipro. Dnipro.

Keywords

VALUE ADDED TAX, ACCOUNTING ORGANISATION, AUDIT, IMPROVEMENT OF ACCOUNTING AND AUDIT ORGANISATION

ВСТУП

Актуальність теми. Податок на додану вартість (ПДВ) - це податок, який, з одного боку, може здатися простим у своїй концепції, але, з іншого боку, вимагає глибокого розуміння й складної організації для його ефективного впровадження та управління. Важливою складовою управління цим податком є систематичний облік та аудит. Це дозволяє підприємствам уникнути можливих фінансових санкцій і гарантує точний розрахунок податкових зобов'язань та кредиту, що в свою чергу сприяє мінімізації фінансових витрат підприємства.

Задля забезпечення конкурентоспроможності на ринку, необхідно постійно адаптуватися до змін у соціальному та економічному середовищі. Мінливість законодавства та економічних умов вимагають постійного оновлення та удосконалення вже існуючих систем управління ПДВ.

При розгляді цієї проблематики ми звертаємо увагу на дослідження таких вчених, як Меліхова Т.О., Бутинець Ф.Ф., Ярошенко Ф.О., Овсюк Н.В., Редька О.Ю., Гура В.П., Подолячук О.А., Пилипенко О.І. та інші, які внесли вагомий внесок у розвиток теорії та практики оподаткування. Проте, варто пам'ятати, що навіть найкращі підходи минулих років можуть виявитися неефективними у сучасних умовах. Тому важливо завжди бути готовими до впровадження нових ідей та стратегій управління податковими обов'язками.

Мета і завдання дослідження. Дослідження наявного стану та розробка пропозицій щодо удосконалення організації обліку та аудиту податку на додану вартість на підприємстві АВ ТОВ "АГРОЦЕНТР К" з метою ефективного використання ресурсів, мінімізації ризиків та оптимізації податкових розрахунків.

Для досягнення даної мети, можна сформулювати такі завдання дослідження:

- Аналіз сучасних підходів до організації обліку та аудиту податку на додану вартість на підприємствах аграрного сектору.
- Вивчення особливостей діяльності підприємства "АГРОЦЕНТР К" та визначення його основних податкових ризиків та потреб у удосконаленні обліку.
- Розробка рекомендацій щодо впровадження ефективної системи організації обліку та аудиту податку на додану вартість на підприємстві "АГРОЦЕНТР К".
- Проведення експериментального аналізу впровадження рекомендацій та оцінка їх впливу на фінансові показники підприємства.
- Підсумкова оцінка ефективності впроваджених заходів та формулювання рекомендацій для подальшого удосконалення системи організації обліку та аудиту податку на додану вартість. **Об'єктом дослідження** є процес розрахунків з державою за податком на додану вартість на підприємстві.

Предметом дослідження є організація обліку та аудиту операцій з податку на додану вартість на підприємстві.

Методи дослідження. Для вирішення завдань, поставлених у процесі роботи, було застосовано широкий спектр методів пізнання, таких як загальнонаукові, спеціальні та міждисциплінарні підходи. Під час вивчення історичних аспектів оподаткування, в процесі розгляду етапів становлення податку, використовувався порівняльно-історичний метод, а також метод наукової абстракції. Для розкриття сутності податку на додану вартість використовувалися методи синтезу, індукції та дедукції. Для аналізу властивостей та особливостей податку застосовувався метод спостереження. В процесі моделювання та прогнозування використовували методи експерименту та аналізу.

Наукова новизна одержаних результатів проявляється в теоретичному обґрунтуванні та практичному вирішенні різноманітних аспектів, що стосуються обліку та контролю податку на додану вартість.

Удосконалено:

– Графік документообігу з ПДВ: В роботі було успішно впроваджено новий графік документообігу, спрямований на оптимізацію процесів оподаткування, зокрема податку на додану вартість.

– Робочий план рахунків: Студентом розроблено та запропоновано використання розширеного робочого плану рахунків, враховуючи додаткові аналітичні рахунки. Ця ініціатива призначена для більш детального висвітлення операцій та поліпшення облікової системи.

– Документальне забезпечення аудиту ПДВ: В роботі було ретельно розглянуто та оптимізовано документальне забезпечення аудиту операцій з податку на додану вартість, що сприяє підвищенню ефективності та точності аудиторських процедур.

Набули подальшого розвитку:

– Система бізнес-аналізу: Студент запропонував впровадження системи бізнес-аналізу, яка дозволить приймати більш ефективні управлінські рішення в області обліку та аудиту.

– Програмне забезпечення з штучним інтелектом: У роботі було висунуто ідею використання програмного забезпечення зі штучним інтелектом для навчання нових бухгалтерів та полегшення моніторингу змін в законодавстві, що вказує на стрімкий розвиток технологій у сфері бухгалтерського обліку.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в розробці конкретних пропозицій та рекомендацій для вдосконалення основних положень, висвітлених у темі роботи. Ці рекомендації

розглядаються як рекомендації для подальшого впровадження на досліджуваному підприємстві.

Особистий внесок. Магістерська робота представляє собою індивідуально виконане дослідження. Всі наукові розробки, висновки та пропозиції, що включені у роботу, є самостійною розробкою автора.

Апробація результатів роботи. Основні положення даного наукового дослідження були вдосконалені та обговорені на зібраннях наукових гуртків кафедри обліку, оподаткування та УФЕБ, а також на міжнародній науково-практичній інтернет-конференції: "„ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВЕ, ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МОВНОКОМУНІКАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ: ПРОБЛЕМИ, ПРІОРИТЕТИ, ПЕРСПЕКТИВИ” (Дніпро, 26-27 жовтня 2023 року).

Публікації. За результатами дослідження була опублікована 1 стаття, з них у фахових виданнях – 1, загальним обсягом 0,71 друкованого аркушу.

Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, що нараховує 52 джерела, містить 5 таблиць, 9 рисунків, 10 додатків. Загальний обсяг роботи становить 63 сторінки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

1.1 Економічна сутність та історична роль податку на додану вартість

Податкова система України виступає не лише основним інструментом державного регулювання економіки, але й ключовим елементом, який забезпечує фінансову стабільність бюджету та сприяє соціально-економічному розвитку країни. Визначені податковим кодексом як обов'язкові платежі, що справляються з платників податку до держави [стаття 6.1, 30], податки виступають основним джерелом доходів державного бюджету.

Податки виконують ряд важливих функцій в економіці:

- Наповнення бюджету: як основне джерело доходів державного бюджету, податки забезпечують фінансування різних галузей, включаючи утримання органів державної влади, соціальні програми, та оборону.
- Регулювання економічних процесів: податки можуть бути використані для регулювання економічних процесів, таких як виробництво, споживання, та інвестиції. Зниження податків на інвестиції, наприклад, може стимулювати інвестиційну активність.
- Перерозподіл доходів: податки можуть служити інструментом для перерозподілу доходів між різними групами населення. Наприклад, податки на високі доходи можуть використовуватися для фінансування соціальних програм, спрямованих на підтримку малозабезпечених верств населення.
- Стимулювання економічного зростання: за допомогою податків можна здійснювати стимулювання економічного зростання. Наприклад, зниження податків на виробництво може сприяти збільшенню виробництва, що в свою чергу може призвести до зростання ВВП [43].

Система оподаткування передбачає поділ податків на прямі та непрямі. Прямі податки є прямим обов'язковим внеском громадян чи підприємств у бюджет, такі як податок на дохід. З іншого боку, непрямі податки накладаються на споживачів через операції купівлі та продажу товарів і послуг. Прикладом непрямого податку є податок на додану вартість (ПДВ).

Податок на додану вартість в Україні є одним із ключових податків та складає приблизно 26% надходжень до державного бюджету, та половину всіх податкових надходжень що зображено на рисунку 1.1.

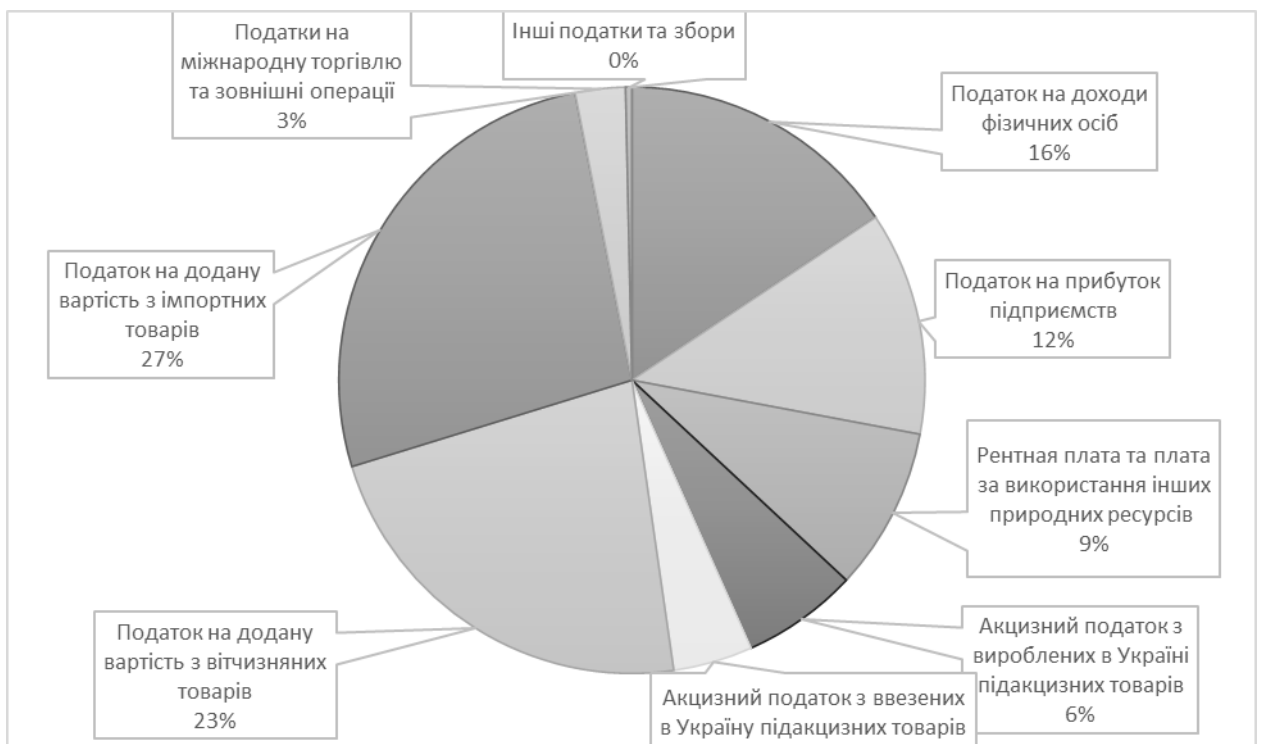

Рис. 1.1. Податкові надходження до бюджету

Джерело: розроблено автором на основі даних Міністерства фінансів [11].

Ідею введення ПДВ запропонував Моріс Лоре, французький заступник директора Головного управління податків. Перший раз впроваджений у Франції, цей податок отримав визнання за своєю успішністю і був розширений на інші країни Європейського союзу. Успішна інтеграція ПДВ обумовила його введення як одну з обов'язкових вимог для нових членів Європейського Союзу [52]. В Україні ПДВ замінив податок на оборот, що

існував у період СРСР. Деякі вчені висловлюють думку, що в 1992 році, під час нестабільності національної економіки та інфляції, введення ПДВ може бути сприйняте як передчасне.

Доцільно буде розглянути визначення податку на додану вартість від вітчизняних науковців, що враховує комплексний підхід до розуміння цього фіскального інструменту. Висвітлення точок зору вітчизняних експертів може розширити розуміння та глибше вивчення механізмів функціонування податку на додану вартість. М. Бондарь, Л. Ловінська та Н. Лисенко визначають податок на додану вартість як непрямий загальнодержавний податок на споживчу вартість, що стягується як з юридичних, так і фізичних осіб [3]. Сидоренко Р.В. визначає податок на додану вартість як один з непрямих податків, що є найбільш прогресивним та ефективним в умовах ринкової економіки [38]. Семенко Т.М. визначає податок на додану вартість як податок, що є частиною новоствореної вартості товарів (послуг) і формується поступово на кожному етапі обігу та виробництва, а за рахунок включення його до ціни товару сплачується кінцевим споживачем [37]. Оксенюк О.І. визначає податок на споживання як податок, що стягується із доданої вартості та поступово формується на кожному етапі виробництва і сплачується кінцевим споживачем; цей податок вноситься до державного бюджету продавцем, за винятком випадків операцій за участі нерезидентів [26]. Бурковська А.В., Ходикіна А.А. визначають податок на додану вартість як оплату, що стягується до бюджету у вигляді надбавки на ціну і сплачується споживачами [47]. Лесько М.В. визначає ПДВ як податок, який стягується на стадіях руху та виробництва товару із суми доданої вартості та не залежить від фінансових результатів діяльності [20]. Власова О.Є. визначає податок на додану вартість як складний податок, в якому передбачається існування податкових зобов'язань щодо ПДВ та сум, яка підлягає сплаті в бюджет [5]. Дугар Т.Є. визначає податок на додану вартість (ПДВ) як непрямий податок з доданої вартості, який створюється на всіх

стадіях виробництва та обігу, включається у вигляді надбавки до ціни товару, послуг і оплачується споживачем цих товарів, послуг [12].

Підсумовуючи різноманітні визначення вітчизняних науковців, можна сформулювати комплексне визначення податку на додану вартість як непрямий загальнодержавний податок на споживчу вартість, стягуваний з юридичних та фізичних осіб. Визначається як оплата, що формується на різних етапах виробництва та обігу товарів і послуг, додається до їхніх цін і сплачується кінцевим споживачем і його прогресивність та ефективність податок сприяє стабільності бюджету, враховуючи новостворену вартість та фінансові результати діяльності.

Проблеми пов'язані з використанням податку на додану вартість виявляються в різних аспектах економічного розвитку. За словами Полторака, під час економічного спаду, коли роль непрямих податків збільшується, ПДВ може стати інструментом для закріплення і стабілізації бази оподаткування [31]. Однак, за висновками Чугунова, в умовах економічного зростання ПДВ може пригнічувати процеси економічного відтворення, а підприємства шукають шляхи ухилення від оподаткування для забезпечення власної рентабельності [48]. За допомогою досліджень А. Г. Коваленка та його колег визначено, що ПДВ ефективно працює в країнах з демонополізованою економікою, де відсутні "пов'язані особи" та мінімально використовуються "внутрішньо корпоративні" ціни, а у інших умовах ПДВ може обмежуватися лише фіскальною функцією, не виконуючи стимулюючу роль для економіки [4].

На сучасному етапі податок на додану вартість виконує важливу роль у формуванні бюджету, але умови в Україні свідчать, що користь від цього податку не завжди може бути максимальною. Постійні зміни у законодавстві та високі ставки сприяють розвитку корупції та униканню оподаткування. Це викликає необхідність перегляду податкового законодавства, особливо у секторі ПДВ. Ефективні реформи в цій області стануть ключовим елементом

для створення сприятливого інвестиційного клімату та сприяння сталому економічному розвитку країни.

Після аналізу праць вітчизняних та зарубіжних вчених виявлено, що податок на додану вартість є важливим інструментом для фінансування бюджету України. Пройшовши кілька етапів його вдосконалення, від 1992 року до сучасного податкового кодексу та впровадження електронного адміністрування, ПДВ залишається важливою складовою фіскальної політики. Однак нестабільність законодавства та постійні зміни ставок і пільг свідчать про його недосконалість. У світлі цього, країні слід розглянути можливість трансформації чи припинення існування ПДВ, а в ідеальному середовищі - встановити стабільні та уніфіковані ставки для зменшення тягару для підприємств та суспільства. Однак нестабільна політична ситуація ускладнює можливість експериментів з реформуванням ПДВ, вимагаючи довготривалого та уважного підходу в умовах невизначеності.

1.2. Вітчизняна та міжнародна характеристика податку на додану вартість

Інтеграція у європейський простір вимагає від нашої країни мінімізації корупції та прозорості в механізмі оподаткування, яке неможливо досягти без ефективних процедур обрахування та сплати до бюджету ПДВ, які є також запорукою прибутковості ведення діяльності юридичних осіб.

ПДВ — непрямий податок, який входить в ціну товарів (робіт, послуг) та сплачується покупцем, але його облік та перерахування до державного бюджету здійснює продавець (податковий агент). Основними компонентами організації його обліку є поняття податкового зобов'язання та податкового кредиту, що справляються по визначеним ставкам до його об'єктів, що показано на рисунку 1.2.

Сучасний вітчизняний ПДВ хоч є основним системно утворюючим податком, наповнюючим бюджет, залишається найбільш корумпованим податком в Україні, навіть зважаючи на електронний механізм

адміністрування [28]. І проблема його криється не лише в складнощах складання податкових накладних чи податкових декларацій з ПДВ, а в тім, що цей «новий» механізм із блокуванням все ж таки, на жаль, залишився «в руках» тих, хто уповноважений вручну «визначити» ступінь ризикованості тієї чи іншої господарської операції суб'єкта бізнесу [21]. Звісно, можна дискувати, немов усі критерії блокування, тобто ризикованості вже чітко прописані на правовому рівні (у формі наказів тощо), про критичність становища з врегулюванням ПДВ свідчать сотні, тисячі судових справ та скарг, які продовжують виникати та розв'язуватися роками в середовищі наших підприємців.

Відповідно до ст. 201 ПКУ підставою нарахування сум ПДВ, що належать до податкового кредиту, є податкові накладні або розрахунки коригування до податкових накладних, зареєстрованих в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН), складених та Наказу Міністерства фінансів України від 31.12.2015 р. № 1307 з наступними змінами [33].

Реєстрації в ЄРПН з 01.02.2015 р. підлягають усі податкові накладні та розрахунки коригування до податкових накладних незалежно від розміру ПДВ в одній податковій накладній, а з 2017 р. ще й виник сумнозвісний механізм їх блокування.

Компоненти ПДВ:

Податковий кредит – це сума, на яку платник податку на додану вартість має право зменшити податкове зобов'язання за звітний період (сума ПДВ сплачена таким підприємством у складі вартості товарів, робіт, послуг, придбаних в іншого платника ПДВ, або сплачена на кордоні митним органам).

Податкове зобов'язання – сума коштів, яку платник податків, у тому числі податковий агент, повинен сплатити до відповідного бюджету як податок або збір на підставі, в порядку та строки, визначені податковим законодавством (у т.ч. сума коштів, визначена платником податків у податковому векселі та не сплачена в установленій законом строк).

Об'єкт оподаткування ПДВ - операції з:

- постачання товарів, місце постачання яких розташоване на митній території України, відповідно до ст. 186 ПКУ, у т.ч. операції з безоплатної передачі та з передачі права власності на об'єкти застави позичальнику, на товари, що передаються на умовах товарного кредиту, а також з передачі об'єкта фінансового лізингу в користування лізингоотримувачу;

- постачання послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України;

- ввезення та вивезення товарів на митну територію України (за межі);

постачання послуг з міжнародних перевезень пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським і річковим та авіаційним транспортом

Відповідно до ст. 193 ПКУ ставки податку встановлюються від бази оподаткування в таких розмірах:

20 %; 0 %; 7 % по операціях з постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів та ін.

14 % по операціях з постачання на митній території України та ввезення на митну територію України сільськогосподарської продукції (п. 197.18 ПКУ), що класифікується за кодами згідно з УКТ ЗЕД: 0102, 0103, 0104 10 та ін.

Звітні (податкові) періоди

Звітним (податковим) періодом є календарний місяць, а у випадках, особливо визначених ПКУ, календарний квартал, з урахуванням таких особливостей.

країнах він відсутній, в інших існує як податок з обороту (продажів), і нарешті – в заплутаному механізмі податкових накладних, рахунків-фактур, тобто на визначенні різниці між зобов'язанням та кредитом – можливістю та правом його зменшення за певних умов.

Встановлення податкових ставок і пільг із ПДВ регламентують уряди й парламенти європейських держав. Поширеною є практика диференціації ставок цього універсального податку.

Таблиця 1.1

Стандартні та знижені ставки ПДВ в країнах ЄС, %

Країна	Знижена ставка	Стандартна ставка
Іспанія	10	21
Італія	5/10	22
Кіпр	5/9	19
Латвія	5/9	21
Литва	5/12	21
Люксембург	8	17
Мальта	5/7	18
Нідерланди	9	21
Польща	5/8	23
Португалія	6/13	23
Румунія	5/9	19
Словаччина	10	20
Словенія	5/9,5	22
Фінляндія	10/14	24
Франція	5,5/10	20
Хорватія	5/13	25
Чехія	10/15	21
Швеція	6/12	25
Естонія	9	20
Австрія	10/13	20
Бельгія	6/12	21
Болгарія	9	20
Великобританія	-	20
Угорщина	5/18	27
Німеччина	7	19
Греція	6/13	24
Данія	-	25
Ірландія	9/13,5	23

Джерело: на основі даних «Finevolution» [29]

В іноземних країнах також є пільги з ПДВ і податкові канікули. Малі підприємства Франції зобов'язані реєструватися платниками ПДВ, однак ПДВ не сплачується, якщо мінімальне граничне значення величини річного обігу не було перевищено. У Польщі застосовується нульова ставка ПДВ для експортованих товарів, 3% – до деяких фармацевтичних товарів, 7% – до будівельних матеріалів та послуг, продукції друкарства, 22% – до інших товарів; деякі товари і послуги звільнені від ПДВ (послуги освіти, медицини, страхування, деяких харчових продуктів). Застосування понижених ставок також регламентується узгодженими на рівні ЄС документами, якими перед-

бачені наступні види ставок: перша і друга знижені ставки – не менше 5%.

Як ми розглядали в нашій статті, основні складнощі в українському бухгалтерському обліку ПДВ, незважаючи на наявність чисельності нормативних вимог та методичних рекомендацій – врахування відображення «першої події», перерахованої попередньої оплати постачальникам та підрядникам за отриманні матеріали (послуги), або отримання авансів від покупців за відвантажену готову продукцію, особливо при здійсненні зовнішньоекономічних операцій, коли це «правило» вже може не діяти [6].
Порушення в обліку ПДВ може призводити до значних обсягів штрафних санкцій підприємств, втрати активів, інших заборон тощо.

Необхідно спростити визначення ПДВ, пов'язаного з його використанням у господарській чи негосподарській діяльності, а також переглянути підходи до розподілу податкового кредиту за результатами минулих періодів і т. д. Необхідне негайне спрощення також стосується форми податкових накладних та податкових декларацій з ПДВ, а також зменшення кількості їх додатків, включаючи виключення елементів бюджетного відшкодування для зменшення корупційного ризику на рівні державних фінансів. Це сприятиме більш ефективному податковому плануванню для юридичних осіб, забезпечуючи не лише "очікування" додаткових надходжень для "привілейованих" та наближених підприємств, але й уникненню впливу корупції на рівні державних фінансів.

Для удосконалення порядку відшкодування ПДВ необхідне:

- повна автоматизація уникнення суб'єктивних рішень працівників контролюючих органів;
- запровадження контролю новостворених підприємств у початковий період (до року) їх діяльності, за операціями з якими суб'єкти господарювання не матимуть права на податковий кредит;
- спрощення умов та процедур формування податкового кредиту з відповідним трактуванням (якщо ПДВ в майбутньому не буде замінений на податок з обороту);

- уніфікації декларації з ПДВ до мінімуму рядків та виключення посилань в неї на трактування норм і статей ПКУ;

- скасування діючого переліку пільг, який містить не один десяток номенклатур товарів та видів діяльності та зведення його до мінімуму, та змінюються кілька разів на рік згідно законодавства;

- скасування механізму перерахунку податкового кредиту стосовно операцій, які обкладаються та ПДВ і тих, що не приймають участь в оподатковуваних операціях;

- виключення з бази оподаткування таких понять як «звичайні ціни», «місце поставки послуг», нарахування податкових зобов'язань при ліквідації матеріальних запасів чи необоротних активів тощо;

- перегляду доцільності бюджетного відшкодування в залежності від сфери ведення бізнесу (виключення права, наприклад, підприємствам, які не мають стратегічної важливості для економіки України, а надання їх можливості сплачувати податок за іншими ставками, відмінними від 20%);

Не менш революційним сьогодні б виглядало скасування податкових накладних та механізму їх формування (в тому числі за строком давності) і заміни їх, наприклад звичайними рахунками-фактурам, які засвідчуватимуть лише суму продажу (ПДВ) та інформацію про товар і контрагента.

Отже, в умовах активного розвитку бізнес-середовища та наслідків військової агресії оподаткування підприємств залишається значним завданням не лише щодо обсягу податків, але й у зв'язку з складними процедурами адміністрування. На першому місці серед них українські непрямі податки, основним з яких є ПДВ. Обчислення кількості змін і пільг за цим податком, навіть у XXI столітті, стає практично неможливим завданням. Нажаль, більшість платників податків мають складнощі отримати відшкодування ПДВ від бюджету. У контексті наближення до членства в ЄС, Україна повинна оптимізувати адміністрування ПДВ та узгодити механізми розрахунку та сплати цього податку, який є складовою частиною доданої вартості і тягне за собою витрати для кінцевих споживачів [17].

1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку та аудиту податку на додану вартість

Чітке та зрозуміле нормативно-правове регулювання податку на додану вартість є важливим елементом ефективного управління фінансами країни. Цей податок, будучи основною частиною бюджетних доходів, має великий вплив на економічний розвиток і соціальні програми.

Чітке визначення правил обліку та сплати ПДВ сприяє створенню прозорого податкового середовища, в якому підприємства та громадяни можуть легко зрозуміти свої зобов'язання перед бюджетом. Такий підхід допомагає бізнесу планувати свою діяльність і знижує ризики, пов'язані з податковими перевітками.

Крім того, чітке регулювання ПДВ є важливим інструментом у боротьбі з корупцією та «тіньовізації» економіки. Відсутність чітких правил і прозорих механізмів контролю може призвести до використання податкових схем, сприяючи незаконній практиці. Інтеграція ефективного податкового контролю не тільки забезпечує підзвітність господарюючих суб'єктів, а й знижує можливості для протиправних дій.

Основним нормативним актом, який визначає та регулює фінансові обліку відповідно до податку на додану вартість (ПДВ), є Податковий кодекс України. Цей документ визначає ключові аспекти оподаткування, включаючи ставки оподаткування, платників, терміни подання Декларації з податку на додану вартість, а також інші важливі відомості. Деякі основні статті Податкового кодексу України, які стосуються ПДВ, включають [30]:

- Стаття 180, яка визначає платників податку.
- Стаття 185, яка визначає об'єкт оподаткування.
- Стаття 187, яка визначає дату виникнення податкових зобов'язань.
- Статті 193, 194 та 195, які визначають чинні ставки оподаткування та операції, що підлягають оподаткуванню цими ставками.

- Стаття 198, яка визначає податковий кредит та операції з ним.
- Стаття 200, яка визначає порядок визначення суми до сплати.
- Стаття 201, яка регламентує порядок складання податкової накладної.
- Статті 202 та 203, які регламентують звітні періоди за ПДВ та подання податкової декларації.

Конституція України, прийнята 28.06.1996 р., визначає права та обов'язки органів управління, суб'єктів господарської діяльності та фізичних осіб - підприємців в Україні [18]. Цей основний закон регламентує забезпечення діяльності суб'єктів підприємництва різних форм власності, встановлюючи основні принципи та рамки для їхньої діяльності на практиці.

Господарський кодекс України, затверджений Постановою ВР України від 16.01.2003 р. №436-ІУ, визначає різновиди підприємств, їхнє об'єднання, надає інформацію про порядок реєстрації та процес створення підприємств. Закон також акцентує увагу на аспектах обліку і звітності, надаючи необхідні вказівки для ведення бізнесу [9]. Господарський кодекс використовується для регулювання питань, пов'язаних з базовим підприємством, його видами діяльності та обраною системою обліку в контексті підприємницької діяльності в Україні.

Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" від 16.07.1999 р. №996-ХІV дає визначення, основні засади обліку та звітності, розглядає державне регулювання обліку і встановлює вимоги до відповідних облікових документів та фінансових звітів підприємства [32]. Цей закон використовується для ефективної організації бухгалтерського обліку на підприємстві та складання фінансової звітності, створюючи нормативну базу для систематизації та стандартизації фінансової звітності в Україні.

Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від

30.11.1999 р. №291, використовується для ведення обліку та відображення на рахунках активів, зобов'язань, капіталу та господарських операцій усіх форм власності [15]. Ця інструкція визначає правила використання плану рахунків у системі бухгалтерського обліку та звітності для господарських операцій, які здійснюються суб'єктами господарювання під час виробничої діяльності.

При визначенні нормативно-правової бази для дослідження слід враховувати, що вона включає не лише закони, але й інші нормативно-правові акти у сфері регулювання фінансово-господарської діяльності, такі як постанови, укази, різноманітні положення, інструкції, правила і т.д. Досліджений повний список та характеристика нормативно-правової бази наведено у Додатку А.

Проте, навіть при наявності значної кількості нормативних документів у сучасних системах часто залишаються неврегульованими проблемні питання. Завдяки швидкому темпу технологічного розвитку і постійним змінам у суспільному та економічному середовищі, деякі аспекти залишаються непокритими чи потребують уточнень, що викликає необхідність постійного вдосконалення та адаптації нормативно-правових актів.

Наприклад, Дем'яненко К.О. вказує на важливість чіткого визначення ситуацій, коли технічні проблеми можуть призвести до некоректної роботи системи. Законодавець повинен передбачити невідповідальність платників податків або їхніх контрагентів за несвоєчасну реєстрацію податкової накладної, якщо затримка виникла через технічні проблеми системи та не залежить від платника. Крім того, Дем'яненко вказує на необхідність введення запобіжних механізмів, які гарантують право на податковий кредит у випадку технічних неполадок у системі електронного адміністрування, включаючи можливість подання письмової заяви до органу державної фіскальної служби [10].

Можливі чинники, які впливають на фіскальну ефективність податку на додану вартість, можна розподілити на кілька ключових аспектів. Перш за все, це рівень податкової ставки, який визначає обсяг сплати ПДВ та його вплив на підприємницьку діяльність. Сальдо експортно-імпортних операцій також відіграє суттєву роль, здатну звужувати або розширювати податкову базу в залежності від обсягів міжнародної торгівлі.

Одним з ключових напрямків для покращення адміністрування ПДВ в Україні може бути визначення об'єкта оподаткування через різницю між цінами реалізації товарів (робіт, послуг) та цінами, за якими проводяться розрахунки з постачальниками, включаючи суму ПДВ [50]. Ця зміна об'єкта оподаткування спрямована на вирішення одного з основних викликів - відшкодування ПДВ. Як наслідок, спрощується процедура адміністрування ПДВ для суб'єктів підприємницької діяльності та для контролюючих органів.

Отже, аналізуючи нормативно-правову базу та інтерпретації, можна визначити велику розгалуженість правил обліку податку на додану вартість. Цей факт створює складнощі в повному та чіткому розумінні процесу, часто змушуючи користувачів вдаватися до зовнішніх тлумачень, що не завжди є оптимальним підходом. Проблема мінливості законодавства, яка супроводжує нас з часів проголошення незалежності, виявляється в актуальності і сьогодні. Майже щорічні зміни в податковому кодексі вимагають постійного моніторингу та своєчасного оновлення методів та форм обліку та звітності.

Ще однією труднощі для розуміння є різноманітність ставок податку на додану вартість. Хоча вони регулюють певні операції в країні, часта зміна та неоднорідність можуть призвести до складнощів для підприємств. Уніфікація ставок може стати ключовим кроком у забезпеченні балансу між бажаними надходженнями в бюджет, податковим тягарем для населення та простотою сприйняття підприємництвом.

Знаходження ідеальної точки в законодавстві може здатися мрією в умовах постійної мінливості національного середовища. Однак, незважаючи на це, важливо прагнути та шукати можливі варіанти впровадження стабільних законів на рівні уряду та законодавчої влади.

Висновки до першого розділу

1. ПДВ визначається як ключовий інструмент фінансової стабільності бюджету та розвитку економіки України. Цей непрямий загальнодержавний податок, стягуваний з різних етапів виробництва та обігу товарів і послуг, є важливим фактором формування цін і сплачується кінцевим споживачем. Його роль у фінансуванні бюджету та регулюванні економічного розвитку визначається як ключова для забезпечення стійкої фінансової системи країни.

2. Україна стикається із проблемами, такими як корупція та уникання оподаткування, викликані постійними змінами у законодавстві та високими ставками. Неоднозначність ролі ПДВ в різних умовах може призводити до різних ефектів на економічне відтворення. Рекомендації включають необхідність реформування системи ПДВ, особливо у контексті політичної нестабільності, та встановлення стабільних та уніфікованих ставок для зменшення тягарю для підприємств та суспільства. Загальний висновок підкреслює важливість ролі ПДВ в економіці України та необхідність уважного вивчення та можливої реформи для забезпечення його ефективності та позитивного впливу.

3. Проблеми корупції та неефективності в адмініструванні ПДВ в Україні стають серйозними завданнями для податкової системи. Навіть при впровадженні електронного механізму адміністрування, система залишається корумпованою через суб'єктивні рішення контролюючих органів. Це не тільки ускладнює процес складання податкових документів, але також залишає рішення щодо блокування суб'єктів бізнесу в руках обліковців. Для вирішення цих проблем пропонуються заходи, такі як повна автоматизація,

контроль за новими підприємствами, спрощення умов формування податкового кредиту та перегляд пільг.

4. Світовий досвід показує, що різноманітність ставок ПДВ та практик їхнього застосування в інших країнах може бути джерелом навчання для України. Пропозиції для вдосконалення системи ПДВ в Україні включають повну автоматизацію для уникнення суб'єктивних рішень, контроль за новими підприємствами, спрощення умов формування податкового кредиту та уніфікацію декларації з ПДВ. Гармонізація з ЄС та важливість чіткого та прозорого нормативно-правового регулювання ПДВ визначаються як ключові елементи для ефективного управління фінансами країни та боротьби з корупцією.

5. Нормативно-правова база, яка включає закони, постанови, укази, положення та інші акти у сфері регулювання фінансово-господарської діяльності, є фундаментальним каркасом для податкової системи. Однак її постійне вдосконалення та адаптація до технологічного розвитку та змін у суспільному та економічному середовищі є важливими викликами. Для забезпечення ефективності та сучасності системи регулювання необхідна постійна увага до актуалізації нормативно-правової бази.

6. Фіскальна ефективність ПДВ залежить від рівня податкової ставки та сальдо експортно-імпортних операцій, а уніфікація ставок може сприяти балансу між різними інтересами. Важливість визначення об'єкта оподаткування через різницю між цінами реалізації та цінами розрахунків з постачальниками стає ключовою для спрощення адміністрування та полегшення відшкодування. Ці кроки вдосконалення можуть зробити систему оподаткування більш прозорою, ефективною та відповідною сучасним умовам.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА НАЯВНОГО СТАНУ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ПДВ

2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства «АГРОЦЕНТР К»

Аграрно-виробниче товариство з обмеженою відповідальністю «АГРОЦЕНТР К» було засновано 27 березня 2001 року Карпенко Віктором Михайловичем. Статутний капітал підприємства становить 11800 грн. Головний офіс та реєстрація підприємства знаходяться у місті Дніпро. Підприємство володіє 3 власними земельними ділянками поблизу населеного пункту П'ятихатки, а також орендовано близько 1,5 тисячі земельних ділянок по всій області. Чисельність працівників в середньому становить 450 людей.

Підприємство спеціалізується на вирощуванні зернових культур, бобових культур і насіння олійних культур. Додатково, підприємство займається вирощуванням інших однорічних і дворічних культур, а також розведенням овець і кіз, свиней. У сфері рослинництва та тваринництва виконується допоміжна діяльність. Додатково до основної галузі, підприємство займається післяурожайною діяльністю, обробленням насіння для відтворення, лісозаготівлею, виробництвом м'яса та продуктів борошномельно-круп'яної промисловості. Також, компанія надає послуги у сферах лісопильного та стругального виробництва, надання в оренду та експлуатацію нерухомого майна, архітектури та інжинірингу. Крім цього, підприємство здійснює технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів, виробництво макаронних виробів і подібних борошняних виробів.

Також, підприємство володіє корпоративними правами на компанії: Благодійний фонд "Експерт", "Злагода", СОЮЗ СП ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ, «АГРО-ДОБРОБУТ», «БРАТИ КАРПЕНКИ», СОК «ЗЕРНОКОМПЛЕКС», СОК «АГРОКОМ».

Оцінювати фінансово-економічний стан підприємства ми будемо на основі фінансової звітності, такої як балансу, звітів про фінансові результати, про власний капітал, про рух грошових коштів та приміток до фінансової звітності за останні 5 років, тобто з 2018 по 2022 роки. Також порівнюючи зростання показників на підприємстві, потрібно враховувати рівень інфляції, який ми візьмемо на статі Міністерства фінансів, і за ці 5 років він становить 68,38% [14].

Щодо майнового стану підприємства (Додаток Б), на рисунку 2.1 ми бачимо стійке зростання балансової вартості майна підприємства, що рівномірно розподіляється між оборотними та необоротними активами. Виділяються з загальної тенденції такі показники як дебіторська заборгованість, яка зменшилась на 7%, що є гарним поступовим зниженням; також має місце реактивне збільшення кількості грошей та їх еквівалентів у 2020 році, що допомогло в оплаті плинних зобов'язань та забезпеченні готівкових резервів для оптимального функціонування підприємства у кризовий період, що був зумовлений фінансовими збитками на фоні неврожаю та падіння цін на соняшник.

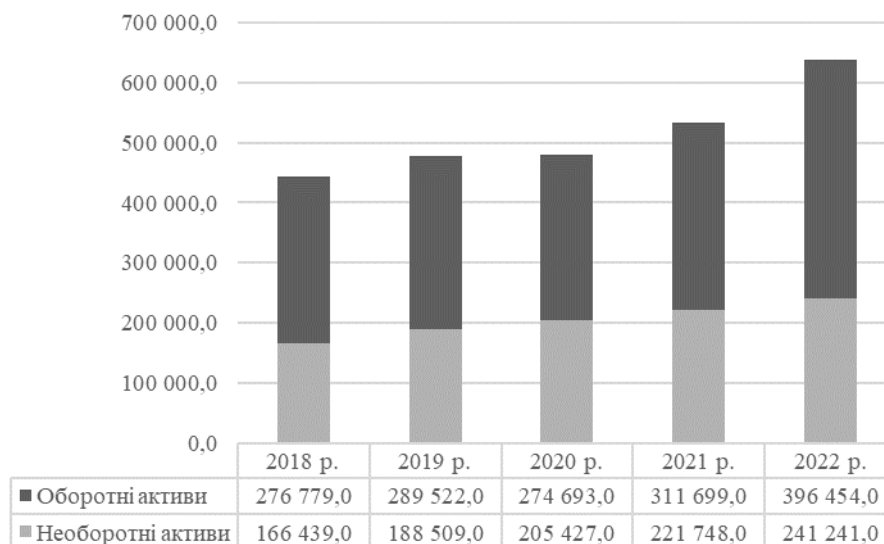

Рис. 2.1. Діаграма структури активів підприємства

Аналізуючи динаміку капіталу підприємства, ми бачимо невелике зростання власного капіталу та зареєстрованого капіталу на 43% та 23%

відповідно. Бачимо також зростання зобов'язань в два рази, проте треба відзначити зміну структури цього показника (рис. 2.2), бо на заміну довгостроковим зобов'язанням, що зменшились на 27%, збільшилась частка поточних зобов'язань на 159%, що є частиною тих самих управлінських рішень 2020 року: перехід до короткострокових зобов'язань для зменшення трат на відсотки та забезпечення гнучкості в вирішенні фінансових питань.

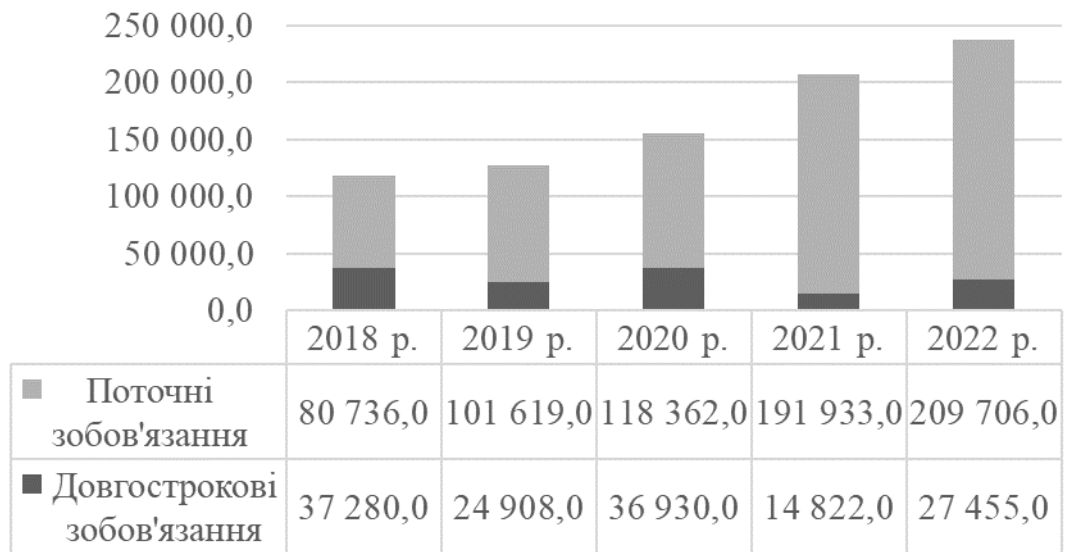

Рис. 2.2. Структура зобов'язань та забезпечень підприємства

Показники руху основних засобів на підприємстві "АГРОЦЕНТР К" (Додаток В) за розглянутий період свідчать про кілька значущих змін. Річний приріст основних засобів зменшився на 24%, що вказує на сповільнення темпів розвитку в цьому напрямку. Також темп зростання та темп приросту відповідно скоротились на 18% та 62%. Це було зумовлено зокрема досягненням оптимальної кількості основних засобів, що необхідні для виробництва.

Коефіцієнт оновлення у 2022 році становить 9%, і це на 67% менше, ніж у 2018 році. Це свідчить про менший обсяг оновлення основних засобів та можливе зменшення їхнього технічного розвитку. Період оновлення (можливого повного вибуття) збільшився майже втричі, вказуючи на збільшену тривалість служби основних засобів.

Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення) виявився вищим за початковий рік на 38%, що може свідчити про активний розвиток виробничих потужностей. У той же час період обороту склав 23,8 року, що на 13,25% більше, ніж на початку періоду.

Показники функціонального стану основних засобів також свідчать про певні тенденції. Коефіцієнт зносу зростає на 4%, що може вказувати на збільшення фізичного зносу обладнання. Коефіцієнт придатності зменшився на 4%, що свідчить про зниження ефективності та готовності основних засобів до використання.

Чистий дохід підприємства "АГРОЦЕНТР К" (Додаток Г) протягом останніх п'яти років виявився неоднорідним. Найвищий дохід було зафіксовано в 2021 році, але в 2022 році цей показник склав лише 80% від рівня початкового 2018 року, що було обумовлено спадом виробництва через воєнні події.

Собівартість поступово збільшувалась від 257,118 грн у 2018 році до 320,538 грн у 2021 році. Проте, у зв'язку із спадом виробництва в 2022 році, ця вартість скоротилась і становить лише 74% від базового року. Адміністративні витрати зросли на 24%, витрати на збут збільшились на 67%, і інші операційні витрати зросли на 40%. Валовий прибуток зменшився на 5%, але залишився на рівні, що можна вважати задовільним у сучасних умовах.

Валовий прибуток збільшився на 18%, але прибуток від операційної діяльності зменшився на 12%. Фінансові та інвестиційні доходи збільшились в 22,5 рази, що свідчить про збільшення вільних грошових ресурсів та ефективне їх використання. Фінансові та інвестиційні витрати зросли на 30%, але витрати з податку на прибуток зменшились на 14%.

Чистий прибуток показав спад на 87%, але відсотковий відносний показник до чистого доходу збільшився на 7% порівняно з базовим роком. У

той час чистий прибуток відсотково до валового прибутку зменшився на 9%. Це вказує на потребу уважніше аналізу фінансових стратегій для підтримання стійкості та ефективності підприємства.

На протязі п'яти років, підприємство "АГРОЦЕНТР К" відзначилося певними змінами у структурі свого капіталу (Додаток Д). Коефіцієнт автономії скоротився з 73% до 62%, вказуючи на зменшення власних коштів у фінансовій структурі. Коефіцієнт концентрації зріс до 37% і продовжує збільшуватися, що може сигналізувати про збільшення ризику, пов'язаного з об'єднанням капіталу в обмежену кількість джерел.

Коефіцієнт фінансування скоротився на 40%, що вказує на зменшення використання власних коштів для фінансування діяльності. Зростання коефіцієнта фінансового ризику з 36% до 59% може свідчити про збільшення ризику невдачі в контексті фінансової стійкості. Загальний аналіз вказує на труднощі та зміни в фінансовій політиці підприємства, що може вимагати уваги до управління стабільністю фінансів.

Ліквідність підприємства "АГРОЦЕНТР К" за останні п'ять років відзначається наступним чином (Додаток Е):

Високоліквідні активи різко зросли, збільшившись у 65,5 рази, головним чином через збільшення вартості наявних грошових коштів. Середньоліквідні активи скоротилися на 6%, в той час як низьколіквідні активи показали зростання на 70%, вказуючи на більшу концентрацію вартості у менш ліквідних активах. Зобов'язання підприємства суттєво збільшилися: найбільш строкові та короткострокові зобов'язання зросли на 139% та 172% відповідно, в той час як довгострокові зобов'язання зменшилися на 26%.

Платоспроможність також піддається оцінці: коефіцієнт абсолютної ліквідності реактивно зрос, перетворивши грошові кошти. Проте проміжний коефіцієнт покриття зменшився майже на 60%, а загальна ліквідність

скоротилась на 45%. Коефіцієнт загальної платоспроможності зменшився на 30%. Оборотноість активів також показала змішані результати: середньорічна вартість оборотних активів зросла на 46%, але коефіцієнт обертання зменшився на 45%, вказуючи на меншу ефективність у використанні активів. Коефіцієнт завантаження та тривалість одного обороту оборотних активів в днях збільшилися майже вдвічі, на 81%.

Отже, ліквідність підприємства відзначається неоднорідністю в різних категоріях активів та зобов'язань, вимагаючи уважної стратегії управління фінансами та обіговим капіталом.

Показники ділової активності підприємства "АГРОЦЕНТР К" (Додаток Ж) за останні п'ять років відображають наступні тенденції: загальний коефіцієнт обертання капіталу зменшився на 47%, вказуючи на меншу ефективність його використання; фондівдача необоротних активів скоротилась на 37%, свідчаючи про зниження ефективності у використанні цих активів.

Коефіцієнт обертання оборотних активів вдвічі зменшився, а тривалість одного обороту оборотних активів в днях подвоїлась, до 98%. Коефіцієнт обертання оборотних активів виробничих фондів та готової продукції і товарів зменшився за п'ять років на 65%, тоді як тривалість одного обороту виробничих фондів зросла на 127%.

Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості залишився сталим, так само як і тривалість одного обороту цієї заборгованості в днях. Коефіцієнт обертання власного капіталу втратив 37%, а тривалість одного обороту цього капіталу зросла на 57%.

Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості зменшився на 55%, в той час як тривалість одного обороту цієї заборгованості збільшилась на 121%. Ці показники вказують на різноманітні аспекти ділової активності, що

потребують уважного аналізу та можливих коригувань для оптимізації управлінської ефективності в умовах підприємницької діяльності.

Підсумовуючи, ми використовуємо інтегрований показник фінансового стану підприємства (Додаток 3), який враховує комплекс аналізованих фінансових показників, та оцінюючи їх через матрицю рейтингів фінансових показників, ми отримуємо рейтинги за кожний рік, від 2018 до 2022 року, які ми бачим на рисунку 2.3:

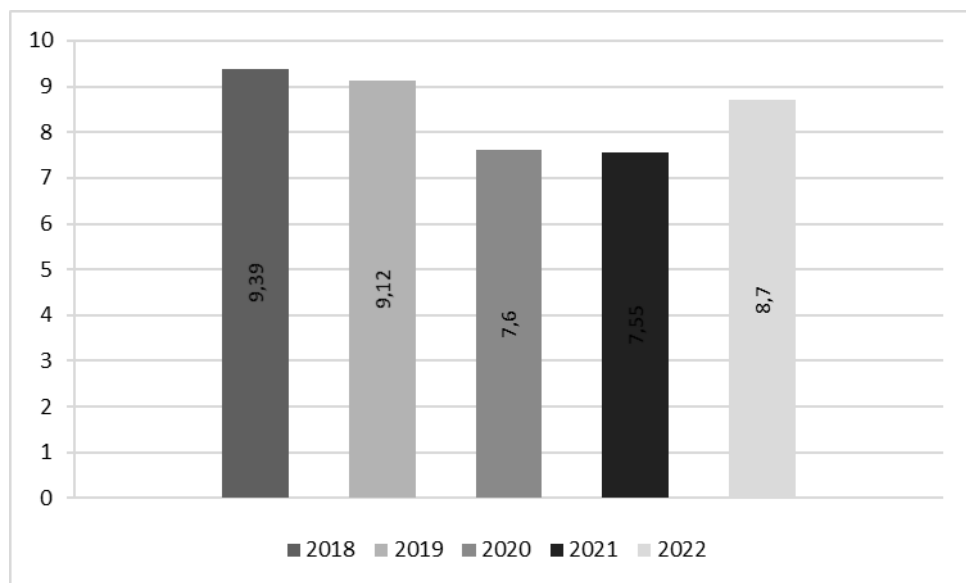

Рис 2.3. Інтегрований показник фінансового стану «АГРОЦЕНТР К»

Згідно з нашою системою оцінювання, всі ці рейтинги призначають підприємству рейтинг "А". Цей рейтинг свідчить про високий фінансово-економічний стан підприємства, його зміцнену платоспроможність та високий рівень рентабельності активів.

Необхідно врахувати, що більшість виявлених проблем, зокрема в порівнянні з 2018 роком, є результатом військових дій, ініційованих Російською Федерацією на території України. Ці події викликали шоківий період, внаслідок якого не відбувалася виробнича діяльність. Зазначена ситуація вплинула на певні аспекти ділової активності та фінансових показників підприємства, але його стійкість та ефективність прийнятих управлінських рішень у важких умовах підтверджують рейтинг "А".

2.2. Характеристика організації бухгалтерських служб на підприємстві «АГРОЦЕНТР К»

Форма організації бухгалтерського обліку в обраній організації є комбінованою. З одного боку, всі бухгалтери підпорядковані головному бухгалтеру, що забезпечує єдиний підхід до організації обліку та контролю. З іншого боку, у структурі присутні підрозділи, такі як Криничанське відділення та П'ятихатське відділення. Таке розділення дозволяє забезпечити належний облік господарських операцій, що здійснюються у відділеннях.

Структура облікового апарату АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К», яку ми можемо побачити на малюнку 2.4, є типовою для підприємств такого розміру. У штаті бухгалтерії працюють бухгалтер з обліку ПДВ, два бухгалтери з обліку виплат працівникам, бухгалтер з обліку основних засобів та ТМЦ, та бухгалтери з обліку тваринництва та рослинництва. Кожен бухгалтер відповідає за свій певний напрямок обліку.

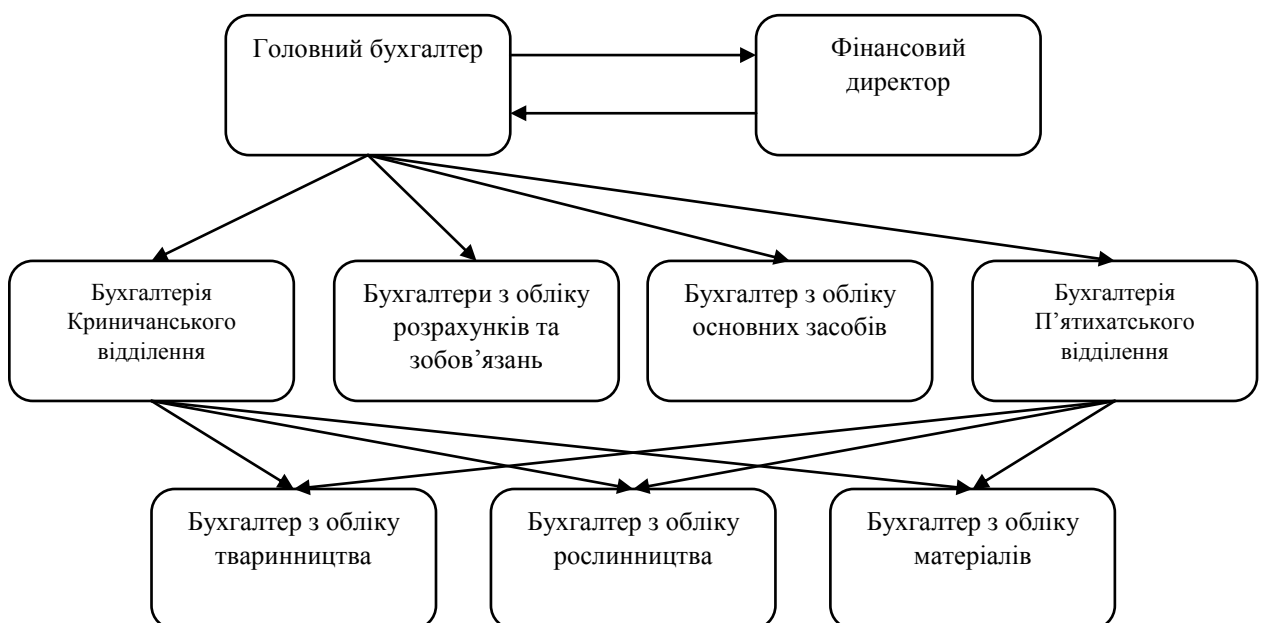

Рис. 2.4. Структура бухгалтерії АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»

Така взаємодія дозволяє забезпечити своєчасне та якісне ведення бухгалтерського обліку, а також достовірність фінансової звітності підприємства.

Бухгалтерський відділ взаємодіє з іншими структурними підрозділами підприємства у напрямку отримання інформації та документів, необхідних для ведення обліку. Так, бухгалтерія отримує від відділу кадрів табель обліку робочого часу, накази та розпорядження по відпусткам, лікарняним та іншими; від комерційного відділу - контракти та договори на постачання, акти та інші документи з питань виконання договірних зобов'язань; від складів - документи щодо руху товарно-матеріальних цінностей, їх відпуску та переміщенню; напряму з виробничими відділами - документи по господарських операціям, виробничих звітах по витратах, тощо.

Чисельність облікового апарату нашого підприємства напряму залежить від обсягу господарської діяльності. З ростом виробничого обсягу, обсягу фінансових транзакцій та загальної складності операцій збільшується потреба у високоякісному та ефективному обліковому обслуговуванні.

Для розрахунку оптимальної чисельності облікового апарату ми використовуємо Міжгалузеві нормативи чисельності працівників бухгалтерського обліку [24]. Ці стандарти надають конкретні рекомендації щодо кількості працівників, необхідних для виконання різних функцій бухгалтерського обліку, з урахуванням специфіки галузі та розміру підприємства:

$$Ч = \frac{T_z}{\Phi} * K * K_{к.п.з} \quad (2.1)$$

де, Ч – нормативна чисельність працівників, осіб.;

T_z – загальна трудомісткість типового складу робіт, приблизно становить 7682 людино-годин;

Φ – річний фонд робочого часу одного працівника, становить 1987 годин [25];

K – коефіцієнт, що враховує заплановані невиходи працівників, показник- 1,15 (наприклад, відпустки, хвороби тощо);

$K_{\text{к.п.з.}}$ – коефіцієнт, що враховує питому вагу робіт з бухгалтерського обліку та звітності, яка виконується на ПЕОМ. В «АГРОЦЕНТР К» автоматизованість робіт приблизно складає 74%, отже значення коефіцієнту дорівнює 1,2.

$$Ч = \frac{7682}{1987} * 1,15 * 1,2 = 5,33 \quad (2.2)$$

На даний момент, чисельність бухгалтерського персоналу в центральній бухгалтерії становить 6 осіб, включаючи головного бухгалтера. Згідно з нормативними показниками, оптимальна чисельність працівників на підприємстві повинна дорівнювати 5.33 осіб. Зараз наявна кількість працівників становить 6 осіб, що перевищує встановлені стандарти. Однак враховуючи можливі обставини та для забезпечення більшої гнучкості у веденні бухгалтерії, підприємству вигідніше утримувати додаткового бухгалтера на ці 0.33 робіт. Це дозволить ефективніше впоратися з можливими надзвичайними ситуаціями та забезпечити надійну облікову підтримку в умовах змін і додаткових завдань.

Наказ про облікову політику підприємства є основним документом, який визначає принципи, методи та процедури ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Він встановлює єдині правила для всіх працівників бухгалтерії та забезпечує достовірність та узгодженість фінансової інформації.

Наказ про облікову політику на підприємстві має такі основні функції:

– Забезпечує дотримання вимог законодавства України та міжнародних стандартів фінансової звітності. Наказ про облікову політику

повинен відповідати вимогам Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" та інших нормативно-правових актів, а також міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

– Забезпечує узгодженість облікових процедур. Наказ про облікову політику повинен встановлювати єдині правила для всіх господарських операцій та подій, що відбуваються на підприємстві. Це допомагає забезпечити узгодженість облікової інформації та уникнути помилок.

– Забезпечує достовірність фінансової інформації. Наказ про облікову політику повинен визначати принципи і методи обліку, які забезпечують достовірність фінансової інформації. Це важливо для забезпечення інтересів користувачів фінансової звітності, зокрема інвесторів, кредиторів та інших контрагентів.

На ТОВ «АГРОЦЕНТР К», наказ про облікову політику існує і чітко відповідає поставленим питанням обліку. Положення "Про роботу бухгалтерської служби" відображає структуру організації бухгалтерської служби, функції, права та обов'язки працівників бухгалтерії.

На підприємстві впроваджена автоматизована система обліку, яка значно полегшує процеси систематизації та узагальнення облікових та аналітичних даних. Інформація, що міститься в інформаційній базі, автоматично узагальнюється та відображається у вихідних даних обліку, контролю та аналізу.

Для діалогово-автоматизованого ведення бухгалтерського обліку використовуються програмні засоби, зокрема, 1С.Підприємство. Однак, в рамках стратегічного розвитку, підприємство розглядає можливість переходу на програму BAS:Бухгалтерія. Обидві програми забезпечують ведення майже всіх аспектів внутрішньогосподарського обліку, включаючи синтетичні та аналітичні рахунки, а також формування звітності.

Для полегшення процесів документообігу підприємство використовує електронні системи обміну документами. Зокрема, для обміну документами з державою підприємство використовує М.е.Дос, також використовується програма Вчасно, для документообмінів з контрагентами.

Наразі на підприємстві відсутній затверджений графік документообігу документів з ПДВ. Чітко визначені терміни обробки документів є тими самими термінами, що обумовлені податковим кодексом, однак, на підприємстві відсутні внутрішні регламентуючі документи, які б визначали ці терміни та порядок їх дотримання. Тому доцільно розробити та запропонувати для використання новий графік, який би враховував усі необхідні етапи та терміни обробки документів:

Таблиця 2.1

Графік документообігу з податку на додану вартість

Назва документа	Термін складання	Ким складається	Ким перевіряється	Кому надається документ	Термін перевірки
1	2	3	4	5	6
Податкова накладна	В день "першої події"	Відповідальний бухгалтер	Головний бухгалтер	ЄРПН	В день "першої події"
Податкова декларація	до 20 числа	Відповідальний бухгалтер	Головний бухгалтер	ДПС	до 20 числа

В якості удосконалення також можна запропонувати внутрішні інструменти для поліпшення процесу обізнаності бухгалтерів за допомогою штучного інтелекту. Такі інструменти, як Metadialog, Mindgrasp AI, можуть вивчати завантажені дані та відповідати на питання в режимі чат-боту. Це допоможе розгрузити старших бухгалтерів в контексті навчання нових.

Запровадження таких інструментів може мати такі переваги:

– Швидке та ефективне навчання нових працівників. Штучний інтелект може надавати відповіді на запитання бухгалтерів у режимі реального часу, що допоможе їм швидко освоїти необхідні знання та навички та впоратися з виникаючими питаннями.

– Зменшення навантаження на старших бухгалтерів. Штучний інтелект може виконувати частину рутинних завдань, що звільнить час старших бухгалтерів для більш важливих завдань.

– Підвищення ефективності бухгалтерської роботи. Швидкий доступ до необхідної інформації та автоматизація рутинних завдань можуть допомогти бухгалтерській службі працювати більш ефективно.

2.3. Стан ведення обліку ПДВ на підприємстві та шляхи удосконалення

Основними завданнями організації аналітичного й синтетичного обліку розрахунків з ПДВ на підприємстві є: формування ПН та визначення ПЗ, реєстрація ПН в ЄРПН, відображення оподатковуваних операцій з ПДВ в системі рахунків обліку, формування реєстрів обліку та фінансової, управлінської та податкової звітності.

Найбільш типовими помилками, які властиві в процесі обліку ПДВ на підприємстві, є: порушення термінів подачі податкових декларацій та арифметичні й методичні помилки при їх складанні, невідповідність сум нарахованих податкових зобов'язань та податкового кредиту даним бухгалтерського обліку та фінансової звітності, невірність коригувань податку, неточності щодо відображення заблокованих (розблокованих) податкових накладних тощо.

Джерела інформації для організації обліку ПДВ подані на рисунку 2.5:

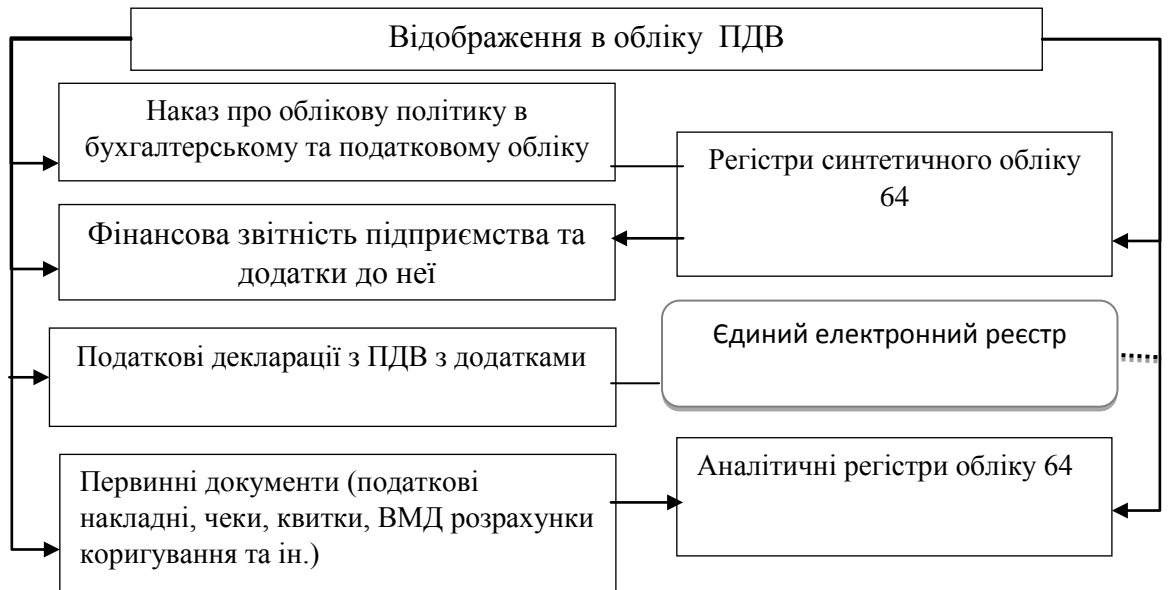

Рис. 2.5 Інформація для організації обліку ПДВ

Джерело: розроблено автором

Подібні проблеми мінімізуються раціональною організацією синтетичного та аналітичного обліку ПДВ.

Синтетичний облік - відображення в грошовому вимірі економічно однорідних господарських засобів, їх джерел і господарських процесів. Ведеться в розрізі синтетичних рахунків бухгалтерського обліку, єдиний план яких затверджується в централізованому порядку та потрібен для отримання сумарних відомостей про господарсько-фінансову діяльність підприємств [36].

Відображення операцій, пов'язаних з ПДВ, ведеться на рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами», який призначено для узагальнення інформації про розрахунки підприємства за усіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства, та за фінансовими санкціями, що справляються в дохід бюджету [46]. За кредитом відображаються нараховані платежі до бюджету, за дебетом - належні до відшкодування з бюджету податки, їх сплата, списання тощо.

Аналітичний облік розрахунків за податками й платежами ведеться за їх видами вигляді системи бухгалтерських записів, що дає детальні відомості

про рух господарських засобів, та призначається для оперативного керівництва господарством і складання звітності, будується по кожному синтетичному рахунку окремо.

Ознакою обліку ПДВ якого є використання підсумкових місячних даних про суми зобов'язань та кредиту з реєстру виданих й отриманих податкових накладних для проведення на субрахунках фінансового обліку - 643, 644, 641, які вони мають містити інформацію щодо строків давності, реєстраційних лімітів та інших обмежень платників податків, проте в плані рахунків відсутня можливість одразу відобразити суму бюджетного відшкодування (рис. 2.6).

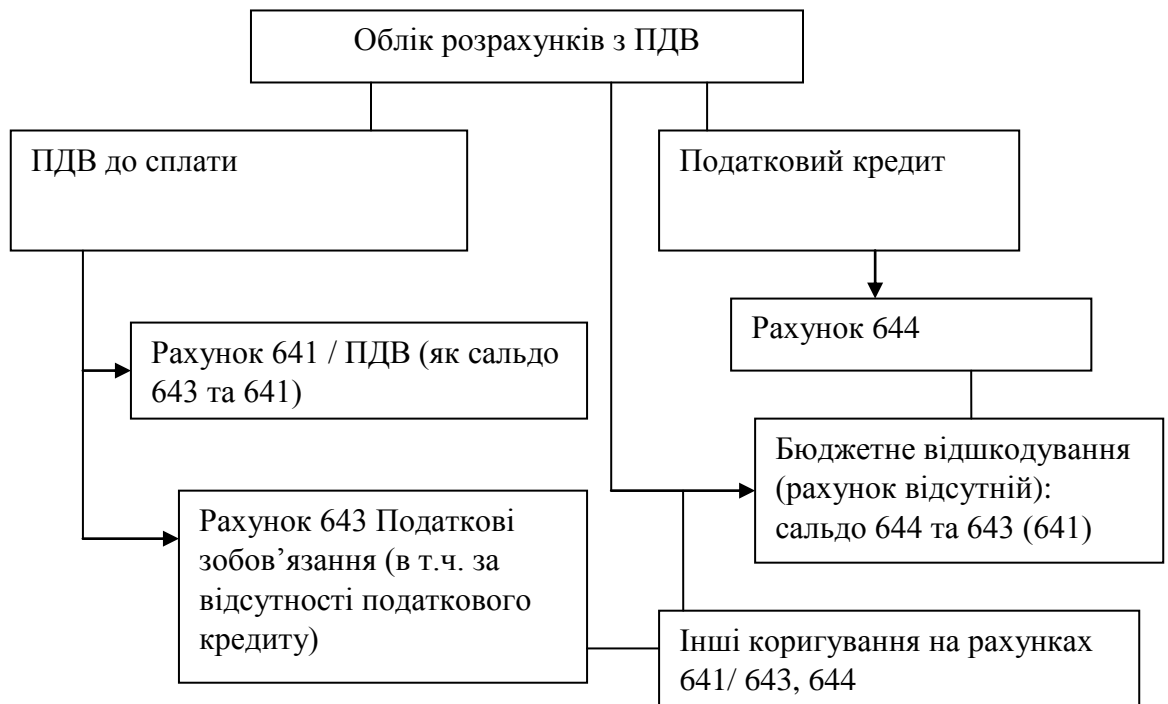

Рис. 2.6. Рахунки обліку ПДВ на підприємстві

Джерело: розроблено автором

Робочий план рахунків підприємства складається на основі:

- вимог законодавства (П(с)БО та ін.);
- типового плану рахунків;
- інструкції щодо застосування плану рахунків та методичними рекомендаціями щодо обліку об'єктів від Міністерства фінансів;

- формами періодичної звітності та річної звітності;
- особливостями організації обліку;
- специфікою управлінського обліку;
- обсягами та видами господарських операцій [27].

З урахуванням специфіки діяльності та господарських операцій можемо скласти проектний план рахунків підприємства з обліку ПДВ (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Проект робочого плану рахунків підприємства з обліку ПДВ

Синтетичний рахунок за типовим планом рахунків		Субрахунок за порядком			Об'єкт аналітичного обліку	Примітки	Ведення на підприємстві
Шифр	Назва	1	2	3			
641	Розрахунки за податками	641/1			Облік ПДВ		Тільки 641
		641/2			Розрахунки з ПДВ в системі електронного адміністрування	Суми ПДВ, перерахованої до бюджету Казначейством	
		641/3	641/3/1 (ПЗ) 641/3/2 (ПК)	641/3/1/1 (за видами дотацій)	Розрахунки з ПДВ за операціями з бюджетного дотування	для аналітики зобов'язань і податкового кредиту з ПДВ за «дотаційними» операціями	
643	Податкові зобов'язання	643/1	643/1/1 (ПЗ за продукцію) 643/1/2 (ПЗ за роботи, послуги)	643/1/1/1 (за видами активів)	З оподатковуваними операціями, пов'язаними з передоплатою у разі реєстрації ПН у ЄРПН	суми ПДВ, визначену, виходячи із суми одержаних авансів (попередньої оплати) за готову продукцію, товари, інші матеріальні цінності та НМА, роботи, послуги, що підлягають відвантаженню (виконанню)	Лише 643/1
		643/2	643/2/1 (блокування ПН) 643/2/2 (за первин. докум.)		ПЗ з ПДВ непідтверджене	за оподатковуваними операціями, пов'язаними з передоплатою в момент виникнення зобов'язання за первинними документами або у разі блокування ПН	Лише 643/2
		643/3	643/3/1 (не оподатков. ПДВ) 643/3/2 (негосп. діяльн.)		ПЗ, що підлягає коригуванню	нарахування ПЗ на вартість придбання товарів, робіт, послуг, необоротних активів, які будуть використовуватися в операціях, що не оподатковуються ПДВ, або в негосподарській діяльності	-

Продовження таблиці 2.1

644	Податковий кредит	644/1			ПК з ПДВ підтверджений	ПК в разі перерахування передоплати за товари, роботи, послуги та отриманні ПН від контрагента, зареєстрованої в ЄРПН	Тільки 644/1 та 644/2
		644/2	644/2/1 (не підтв. ПН) 644/2/2 (блок.) 644/2/3 (неотрим. ПН)		ПК з ПДВ непідтверджений	+сум вхідного ПДВ на підставі первинних документів, які не підтверджені ПН, зареєстрованими в ЄРПН, або у випадку блокування чи неотримання ПН	

Як можна визначити з проектного плану рахунків, складеного на основі потреб підприємства, вимог законодавства та робочого плану, він має бути доповнений:

- аналітикою для податкового кредиту щодо непідтверджених, заблокованих та неотриманих ПН (рах. 644/2/1, 644/2/2 та 644/2/3 відповідно);

- аналітикою в обліку податкових зобов'язань за видами активів (рах. 643/1/1/1);

- аналітикою ПЗ до коригування (643/3/1 в розрізі операцій, не оподатковуваних ПДВ та 643/3/2 ПДВ, який не підлягає коригуванню у негосподарській діяльності);

- відкрити аналітику до рах. 641/2 щодо обліку розрахунків ПДВ в системі електронного адміністрування 641/3 з розрахунків за операціями з бюджетного дотування.

Приклади застосування в кореспонденції зазначених рахунків для обліку ПДВ – у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Приклади обліку ПДВ із розширеним аналітичними й синтетичними рахунками для підприємства (перша подія)

Зміст операції	На підприємстві		Запропоновано		Примітка
	Д-т	К-т	Д-т	К-т	
Відвантажено продукцію					
Нарахований ПК	644/1	631	644/2/1	631	
Заблоковано ПН			644/2/2	631	
Відображено ПК	641/1	644/2	641/1	644/2/3	Не підтверджений ПК
Оплачено за продукцію					
Нараховано ПК	644/2	644/1	644/2/1	644/1	Перераховано до Казначейства
Заблоковано ПН	-	-	644/2/3	644/2/1	Залежно від підтвердження блокування чи отримання заблокованої ПН
Відображення ПК	641/1	644/2	641/1	644/2/3	
Відображено ПДВ	644/1	631	644/2/1	631	

Запропоноване аналітичне розширення рахунків для кореспонденції в обліку на підприємстві дозволить відображати зміст блокування ПН, отримання бюджетних дотацій, факту наявності документів, які надають право на ПК тощо.

Основні складнощі в бухгалтерському обліку ПДВ, незважаючи на наявність чисельності нормативних вимог та методичних рекомендацій – врахування відображення «першої події», перерахованої попередньої оплати постачальникам та підрядникам за отриманні матеріали (послуги), або отримання авансів від покупців за відвантаженою готовою продукцією [13], особливо при здійсненні зовнішньоекономічних операцій, коли це «правило» вже може не діяти.

Отже, синтетичний та аналітичний облік ПДВ підприємства потребує детальної організації відображення таких аспектів, як планування, оцінки сум податкового кредиту та зобов'язань, а також правомірності їх нарахування, оцінки юридичного статусу первинних документів та узагальнення результатів за розрахунками з бюджетом за податками суб'єкта господарювання у розрізі здійснюваних типових і нетипових операцій.

Перспективи вдосконалення організації обліку ПДВ підприємства

мають бути пов'язані не лише з можливістю впровадження нових автоматичних електронних механізмів на державному рівні, спрощенням адміністрування (наприклад, виключенням механізму формування вхідних податкових накладних) [22], виділенням розрахунків з бюджетом за ПДВ в окремі статті фінансової звітності, а також від інших «зобов'язань» чи «дебіторської заборгованості», «інших оборотних активів» тощо саме за операціями купівлі-продажу активів, виключенням операцій, які призводять до нарахування «умовного» ПДВ, при ліквідації, нестачах тощо, а також обмеження чи відновлення щороку пільг ПДВ.

Висновки до другого розділу

1. Після проведеного аналізу фінансово-економічного стану підприємства АВ ТОВ "АГРОЦЕНТР К" можна визначити, що його високий рейтинг свідчить про міцний фінансовий стан, стабільну платоспроможність та високий рівень рентабельності активів. Важливо врахувати, що багато виявлених проблем, зокрема у порівнянні з 2018 роком, є наслідком воєнних дій, ініційованих Російською Федерацією в Україні. Ці події спричинили шоківий період, коли виробнича діяльність була призупинена, що вплинуло на деякі аспекти ділової активності та фінансові показники підприємства. Незважаючи на це, його стійкість та ефективність, навіть у важких умовах, підтверджують отриманий рейтинг "А".

2. На підприємстві вже впроваджена автоматизована система обліку, яка значно полегшує систематизацію та узагальнення облікових та аналітичних даних. Інформація в інформаційній базі автоматично узагальнюється та відображається у вихідних даних обліку, контролю та аналізу.

3. В рамках стратегічного розвитку, було рекомендовано розглянути можливість переходу на програму BAS:Бухгалтерія. Вона може повністю замінити продукт країни-агресора, та забезпечити ведення майже

всіх аспектів внутрішньогосподарського обліку, включаючи синтетичні та аналітичні рахунки, а також формування звітності.

4. Було запропоновано розробити та затвердити графік документообігу документів з ПДВ для вдосконалення документообігу на підприємстві. Цей графік повинен враховувати усі необхідні етапи та терміни обробки документів, а також порядок їх дотримання.

5. Було запропоноване доповнення плану рахунків наступним чином: впровадження аналітики для податкового кредиту, пов'язаного з непідтвердженими, заблокованими та неотриманими податковими накладними на рахунках 644/2/1, 644/2/2 та 644/2/3. Включення аналітики в обліку податкових зобов'язань за видами активів, які відображено на рахунку 643/1/1/1. Введення аналітики для розрахунків ПДВ до коригування, зокрема розподілу за операціями, що не оподатковуються ПДВ (643/3/1), та ПДВ, що не підлягає коригуванню у негосподарській діяльності (643/3/2). Відкриття аналітики до рахунку 641/2 для обліку розрахунків ПДВ в системі електронного адміністрування (641/3) з розрахунків за операціями з бюджетного дотування.

6. Впровадження штучного інтелекту для навчання та автоматизації рутинних завдань у бухгалтерії має потенціал для швидкого та ефективного навчання нових працівників, зменшення навантаження на старших бухгалтерів завдяки автоматизації та підвищення ефективності бухгалтерської роботи через швидкий доступ до інформації.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТУ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ТА ПРОЕКТНО-РЕКОМЕНДАЦІЙНА ЧАСТИНА

3.1. Методичне забезпечення оцінки сучасного стану та рекомендації з удосконалення організації аудиту податку на додану вартість

Аудит операцій з податку на додану вартість на підприємстві має на меті забезпечення надійності, точності та відповідності операцій податковому законодавству. Оцінка надійності та ефективності існуючої системи внутрішнього контролю здійснюється через проведення внутрішнього аудиту, який виконують спеціалізовані фахівці – внутрішні аудитори, спрямовані на об'єктивне та професійне оцінювання цієї системи [40]. Загальна мета аудиту операцій з ПДВ полягає в забезпеченні того, щоб податкові зобов'язання підприємства визначалися та звітувалися відповідно до чинного законодавства, а також для виявлення та усунення можливих ризиків та невідповідностей [1]. Ключові аспекти аудиту ПДВ включають:

- Дотримання податкового законодавства: один із основних аспектів аудиту - перевірка відповідності операцій з ПДВ вимогам податкового законодавства. Аудитор повинен переконатися, що підприємство коректно застосовує податкові ставки, обчислює податкові зобов'язання та складає звіти відповідно до чинного законодавства.

- Адекватність та достовірність обліку: аудитор має вивчити систему обліку операцій з ПДВ, переконатися в її адекватності та визначити, чи відображено всі операції, що підпадають під дію податку.

- Визначення ризиків та контрольні процедури: аудитор повинен виявити можливі ризики, пов'язані з операціями з ПДВ, та оцінити ефективність контрольних процедур, призначених для мінімізації цих ризиків.

- Правильність визначення податкового обов'язку: аудитор має перевірити правильність розрахунку податкового обов'язку, включаючи перевірку правильності обчислення валової та чистої сум податку.

– Аналіз фінансових звітів: Аудитор повинен вивчити фінансові звіти підприємства та переконатися в тому, що вони відображають вірно всі операції з ПДВ та відповідають вимогам бухгалтерського обліку.

Загалом, аудит операцій з ПДВ спрямований на забезпечення транспарентності та відповідності діяльності підприємства податковому законодавству, що допомагає уникнути можливих фінансових ризиків та зберегти репутацію підприємства.

На підприємстві АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К» не проводилося жодного аудиту, тип паче аудиту з операцій податку на додану вартість. У контексті підготовки до аудиту операцій з податку на додану вартість, важливо розглянути можливість впровадження відділу внутрішнього аудиту. Внутрішній аудит не може повністю замінити зовнішній аудит, проте виконує окремі процедури, які можуть бути використані для потреб зовнішнього аудиту [49]. Створення внутрішнього аудиторського відділу на підприємстві допоможе впровадити функцію управління для поточного та подальшого контролю бізнес-процесів з боку керівництва підприємства [35].

Аудит операцій з податку на додану вартість на підприємстві виявляється необхідним, навіть за умови що його ніколи не впроваджували раніше. Такий аудит може стати ефективним інструментом для удосконалення фінансового управління та зменшення можливих ризиків [42]. Однією з ключових переваг аудиту є його здатність виявляти помилки та невідповідності в операціях з ПДВ, що дозволяє уникнути можливих фінансових непорозумінь через несправності в облікових процедурах. Аудиторський огляд також дозволяє визначити ефективність існуючих внутрішніх контрольних процедур та, за необхідності, рекомендує шляхи їх вдосконалення. Підвищення рівня довіри зацікавлених сторін є іншою перевагою аудиту ПДВ: інвестори та кредитори будуть переконані в достовірності фінансової інформації та відповідності податковому законодавству, що в свою чергу може сприяти підвищенню капіталу та

розвитку бізнесу [16]. Невиконання аудиту ПДВ може призвести до ризиків для бізнесу, зокрема до фінансових втрат через неправильний розрахунок податкових зобов'язань та можливі штрафи. Також існує загроза неправильного обліку операцій з ПДВ, що може вплинути на точність фінансової звітності та репутацію підприємства серед клієнтів та партнерів. Таким чином, впровадження аудиту ПДВ на підприємстві, навіть якщо раніше це не робилось, може бути важливим етапом для забезпечення фінансової стійкості, дотримання податкового законодавства та підвищення рівня довіри зацікавлених сторін.

Аудит податку на додану вартість на сільськогосподарському підприємстві визначається специфікою галузі та його особливостями, що вимагають ретельного аудиторського аналізу. Основною метою такого аудиту є перевірка правильності визначення податкового кредиту та податкового зобов'язання, а також достовірність складання та подачі декларацій з ПДВ. Аудит дозволить нам впевнитись в тому, що підприємство відповідає вимогам податкового законодавства та належним чином обчислює та сплачує ПДВ. Під час аудиторського вивчення важливим аспектом є аналіз властивостей операцій з ПДВ, які можуть впливати на його проведення у сільському господарстві. Наприклад, у зв'язку з особливостями галузі можуть існувати специфічні вимоги щодо оподаткування агропродукції, використання пільгових ставок або врахування особливостей оподаткування трансакцій між суб'єктами аграрного сектора. Аудитор повинен акцентувати увагу на внутрішніх аспектах операцій, таких як внутрішні субсидії, специфіка оподаткування в сільському господарстві та інші фактори, які можуть впливати на точність розрахунків ПДВ. Такий індивідуальний підхід дозволяє ефективно виявити можливі ризики та невідповідності, що виникають в сільському господарстві, і розробити рекомендації для оптимізації системи оподаткування та управління ПДВ на даному підприємстві.

Щодо плану аудиту з операцій з податку на додану вартість, потрібно перед початком аудиторської перевірки виконати кілька ключових етапів підготовки. Перш за все, необхідно отримати глибоке розуміння бізнес-середовища підприємства, де відбувається виробнича діяльність [39]. Це включає вивчення основних процесів, структури управління, особливостей галузі, а також визначення основних ризиків, пов'язаних з операціями з ПДВ. Додатково, аудиторське анкетування відповідальних працівників "АГРОЦЕНТР" є необхідним етапом підготовки. Це дозволяє отримати конкретну інформацію про внутрішні процеси обліку ПДВ, визначити ключових учасників, а також з'ясувати систему внутрішнього контролю та обліку на підприємстві. Документація про податкові облікові записи, податкові звіти, а також внутрішні положення та процедури є необхідними джерелами для визначення правильності та законності операцій з ПДВ. Враховуючи особливості підприємства "АГРОЦЕНТР", аудитор повинен також взяти до уваги зовнішні джерела, такі як дані податкових органів та банків, які можуть надавати додаткову перевірку та підтримку в процесі аудиту операцій з ПДВ. В основному етапі повинні розглянутися всі завдання аудиту, які перелічувались раніше, а в завершальному етапі потрібно скласти аудиторські висновок та, за потребою, звіт. Узагальнений план внутрішнього аудиту представлений в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

План проведення внутрішнього аудиту з операцій з податку на
додану вартість

Етап аудиторської перевірки	Аудиторські процедури	Період проведення	Виконавці
Підготовчий	Знайомство з бізнесом, анкетування відповідальних працівників		
Основний	Перевірка відповідності ведення ПДВ обліку законодавству		
	Перевірка правильності визначення податкового кредиту		
	Перевірка правильності визначення податкового зобов'язання		
	Перевірка правильності складання декларації з ПДВ		
	Перевірка правильності подачі декларації з ПДВ		
	Перевірка правильності нарахування ПДВ до бюджету		
Заключний	Перевірка правильності сплати ПДВ до бюджету		
	Оформлення та складання аудиторських звіту і висновку		

Також доцільно буде запровадити наступну програму-стандарт для проведення аудиту операцій з податку на додану вартість на нашому підприємстві. Ця програма спрямована на систематичний та всебічний аудит операцій з ПДВ з метою визначення відповідності вимогам законодавства та оптимізації податкового обліку. Об'єктами аудиторської перевірки будуть відповідність вимогам законодавства ведення обліку ПДВ, правильність визначення податкового кредиту, визначення податкового зобов'язання, вірогідність та вчасність подачі податкової декларації та вірогідність та вчасність сплати ПДВ до державного бюджету. Для проведення аудиту будемо використовувати наступні джерела інформації: наказ про облікову політику для регулювання обліку операцій з ПДВ, податкові накладні для перевірки відповідності операцій податковому законодавству, податкові декларації для детального аналізу податкових зобов'язань, платіжні доручення для визначення відповідності виконаних платежів податковим

обов'язкам та виписки з банку для аналізу фінансових транзакцій. Методами перевірки будуть документальні та арифметичні. Узагальнену та сформовану програму аудиту розроблено та представлено у Додатку К.

Впровадження цієї програми-стандарту аудиту операцій з ПДВ допоможе підвищити ефективність внутрішнього контролю, зменшити ризики та забезпечить відповідність податкових процесів вимогам чинного законодавства.

3.2. Аналіз та рекомендації з організації обліку та аудиту ПДВ на підприємстві

В організації обліку на підприємстві, як і в управлінні будь-яким процесом, постійно виникають різноманітні проблеми та ситуації, що вимагають управлінських рішень. Сучасне бізнес-середовище характеризується швидкістю змін, нестабільністю та підвищеним рівнем конкуренції. У цьому контексті, проблеми, що виникають у процесі управління, набувають більшого масштабу та частоти [8].

Незважаючи на те, що досвід керівника є важливим ресурсом у процесі прийняття рішень, іноді ризик прийняття рішень в основному на основі власного досвіду та інтуїції може бути значно вищим, ніж ризик поглибленого аналізу та пошуку найбільш ефективного шляху рішення проблеми [44]. Це особливо актуально в сучасних умовах, коли зміни в бізнес-середовищі можуть відбуватися з надзвичайною швидкістю.

Саме для забезпечення можливості керівникам об'єктивно аналізувати та оцінювати шляхи вирішення проблем виникла концепція бізнес-аналітики. Бізнес-аналітика - це комплексний процес, що включає в себе збір, аналіз та інтерпретацію інформації про функціонування компанії з метою отримання об'єктивного уявлення про її поточний стан та прогнозування подальших тенденцій [51]. Застосування бізнес-аналітики дозволяє наблизити

управлінські рішення до об'єктивно обґрунтованих та підтриманих фактичними даними висновків.

Метою застосування бізнес-аналізу в організації обліку на підприємстві є ефективне управління обліковим складом та оптимізація процесів його функціонування. У даному контексті, обліковий склад розглядається як важливий елемент внутрішньої структури підприємства, що відіграє основну роль у забезпеченні точності та надійності фінансового обліку.

Основні завдання бізнес-аналізу в управлінні обліковим складом включають оптимізацію використання облікового ПЗ та ресурсів, що включає в себе вивчення та аналіз можливостей програмного забезпечення для ефективного використання у роботі облікового складу, а також визначення доцільності використання конкретних інструментів та технологій для підвищення продуктивності облікового відділу [34]. Додатково, до завдань входить оптимізація робочих процесів облікового складу, яка включає аналіз та удосконалення поточних процесів роботи облікового відділу з метою зменшення надмірних витрат часу та ресурсів. Також важливим є моніторинг фінансових ресурсів для управління відділом обліку, який включає аналіз наявних фінансових ресурсів та їх розподіл для забезпечення ефективності та продуктивності роботи відділу обліку.

Інструменти бізнес-аналізу в організації обліку включають фінансовий аналіз, який є ключовим інструментом для визначення стану фінансів підприємства та виявлення областей, що потребують удосконалення. Цей процес включає вивчення та аналіз фінансових звітів, таких як баланс, звіт про прибутки та збитки, грошовий потік, для визначення ліквідності, рентабельності та фінансового стану підприємства. Також проводиться розрахунок показників ефективності використання активів та капіталу, аналіз динаміки фінансових показників для виявлення тенденцій та прогнозування майбутніх ризиків та можливостей.

Оцінка ризиків та можливостей спрямована на ідентифікацію потенційних ризиків, які можуть вплинути на фінансовий стан та функціонування облікового відділу. Цей інструмент включає аналіз екстернальних та інтернальних ризиків, таких як фактори ринкового середовища, конкурентоспроможність та ризики управління [19]. При цьому виявляються можливості для оптимізації процесів обліку та використання ресурсів.

Прогнозування та моделювання дозволяють аналізувати можливі сценарії розвитку подій та їх вплив на фінансовий стан підприємства. Використання методів прогнозування допомагає визначити майбутні фінансові результати та попереджати можливі ризики. Моделювання альтернативних стратегій дозволяє оцінити їх вплив на фінансові показники.

Інформаційна підтримка відіграє надважливу роль у забезпеченні ефективного бізнес-аналізу в організації обліку. Використання сучасних систем аналітики є критично важливим елементом у процесі збору, обробки та аналізу інформації. Найпростішим прикладом є той же Excel, але існують й більш спеціалізовані програми MS Dynamics ERP, IT-Enterprise, прикладні рішення SAP та Oracle, BAS (Business Automation Software) ERP та BAS Управління холдингом [41].

Важливість правильного збору та обробки даних важко переоцінити. Якісна та точна інформація є основою для правильних та обґрунтованих аналітичних висновків. Тому, визначення методів та стандартів збору даних є необхідним етапом перед подальшим аналізом [23]. Додатково, використання інструментів для очищення та стандартизації даних є критичним для забезпечення їхньої надійності та однорідності.

Аналіз потреб в інформаційних ресурсах набуває особливого значення в контексті бізнес-аналізу. Визначення бажаних результатів та встановлення конкретних цілей є критичним етапом перед початком аналітичного процесу.

Це надає чітку мету та напрямок для подальших дій – без чіткого уявлення про те, що саме ми хочемо досягти, аналіз не може бути ефективним [7]. Важливо встановити ключові показники ефективності, які відображатимуть досягнення поставлених завдань. Ці метрики дозволяють об'єктивно оцінити результати аналізу та прийняти дієві управлінські рішення.

Попри всі плюси, впровадження бізнес-аналізу в організацію обліку включає в себе певні ризики та вимоги, які необхідно врахувати перед впровадженням цього інструменту.

Одним із основних ризиків є високі витрати та необхідність значних ресурсів для впровадження та обслуговування системи бізнес-аналізу. Доцільність використання бізнес-аналізу може бути суттєвою проблемою для малих підприємств, які можуть не мати достатніх фінансових та людських ресурсів для успішного впровадження.

Крім того, важливо врахувати можливість труднощів у процесі адаптації персоналу до нової системи. Велика зміна в організаційних процесах може викликати опір серед працівників, адже вони можуть вимагати навчання та підготовки до ефективного використання інструменту бізнес-аналізу. Також необхідно врахувати можливість технічних проблем та викликів, пов'язаних з інтеграцією нової системи з існуючим програмним забезпеченням та апаратними ресурсами організації.

Пропонуємо подивитися на практиці, як може працювати бізнес-аналіз в організації обліку податку на додану вартість на підприємстві на прикладі аналітичної моделі прогнозування податкового навантаження при заданих параметрах (Додаток Л):

1) Визначаємося з даними що будемо аналізувати. В нашому випадку ми маємо 3 незалежні, або впливаючі фактори: обсяг реалізації (в млн грн), витрати на оплату облікового складу з ПДВ та рівня автоматизації обліку, які впливають на результуючий, залежний фактор податкового навантаження з

ПДВ. В нашій моделі ми будемо використовувати дані за 16 часових відрізків.

2) До наших даних ми розраховуємо їх математичні характеристики, такі як дисперсія, середнє значення та стандартне відхилення.

3) Потім ми ці дані стандартизуємо, У широкому розумінні стандартизація даних є етапом їхнього попереднього оброблення з метою приведення до певного формату та представлення, що забезпечують їхнє коректне застосування в багатовимірному аналізі, спільних дослідженнях, складних технологіях аналітичного опрацювання [1].

4) Далі ми перевіряємо дані на мультиколінеарність за критерієм Фарера-Глобера та за матрицею значень критерія Стюдента. Мультиколінеарність - це явище, за якого одна із вхідних змінних статистичної моделі лінійно залежить від інших вхідних змінних, тобто між ними спостерігається сильна кореляція [2]. У цій ситуації оцінки коефіцієнтів (параметрів) моделі можуть випадково і значно змінюватися навіть за невеликих змін у вихідних даних, тобто рішення стає нестійким. В нашому випадку задля усунення мультиколінеарності потрібно усунути 2 показник, тобто витрати на ліцензії автоматизованого ПЗ.

5) За допомогою статистичних методів ми знаходимо рівняння, за яким можемо вирішувати нашу модель. Коефіцієнти початкового рівняння регресії ми знаходимо через коефіцієнти стандартизованого рівняння за формулою:

$$a_i = \alpha_i \cdot \frac{\sigma_y}{\sigma_i}; \quad (3.1)$$

де a_i – коефіцієнти початкового рівняння регресії;

α_i – коефіцієнти стандартизованого рівняння регресії;

σ_y та σ_i – стандартні відхилення y та x_i відповідно.

б) Далі за допомогою критерія Дарбіна-Уотсона ми запевняємось в тому що відсутня автокореляція залишків, які ми можемо побачити на рисунку 3.1.

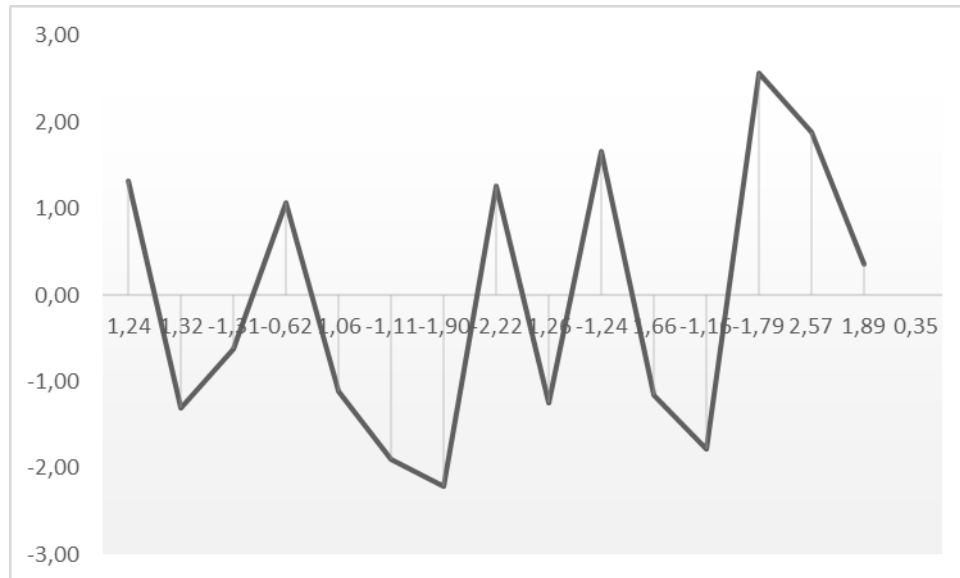

Рис 3.1. Графік залишків між наявним та теоретичним значенням Y

За таблицями критичних точок критерія Дарбіна-Уотсона визначаються дві критичні точки d_n та d_v . За допомогою відомих значень залишків Δ_i ми знаходимо спостережуване значення критерія за формулою:

$$d_{\text{спост}} = \frac{\sum_2^n (\Delta_i - \Delta_{i-1})^2}{\sum_1^n \Delta_i^2} \quad (3.2)$$

де $d_{\text{спост}}$ – спостережуване значення критерія Дарбіна-Уотсона;

Δ_i – відоме значення залишків.

7) Нам потрібно ще перевірити модель на адекватність, для цього можна скористатися критерієм Фішера. Статистика тесту так чи інакше зводиться до відношення вибірових дисперсій (сум квадратів, поділених на число ступенів свободи). Щоб статистика мала розподіл Фішера, необхідно, щоб чисельник і знаменник були незалежними випадковими величинами і відповідні суми квадратів мали розподіл Хі-квадрат. Для цього потрібно, щоб дані мали нормальний розподіл. Крім того, передбачається, що дисперсія випадкових величин, квадрати яких підсумовуються, однакова [45].

Якщо отримане значення F-статистики більше за критичне для певного рівня значущості та відповідних чисел ступенів свободи для чисельника і знаменника, то дисперсії вважають такими, що значуще різняться.

8) Оскільки тести на адекватність моделі були пройдені, ми можемо визначити, за допомогою знайденої раніше формули, прогнозний інтервал результуючого фактору при бажаних значеннях впливаючих факторів, які ми для розрахунків можемо змінювати за власним бажанням.

Бізнес-аналіз стає невід'ємною частиною сучасного управління підприємством. Швидкі та постійні зміни у сучасному бізнес-середовищі вимагають ефективного та обгрунтованого прийняття управлінських рішень. В особливостях організації обліку лежить ключ до оптимізації використання ресурсів на підприємстві.

Важливо враховувати, що існує множина методів бізнес-аналізу, і правильний вибір їх використання може значно покращити ефективність підприємства. Відомості, отримані через аналітичні інструменти, можуть стати цінним джерелом для прийняття обгрунтованих та результативних управлінських рішень.

Зрештою, важливо збалансувати вибір методів аналізу так, щоб вони не лише приносили користь у вигляді оптимізації ресурсів, але й не залишали надмірного навантаження на підприємство. Однією з основних вимог є доцільність використання того чи іншого методу.

Бізнес-аналіз в організації обліку стає невід'ємним помічником у керуванні ресурсами та оптимізації діяльності підприємства. Його впровадження може стати ключовим етапом у розвитку та успіху організації.

Висновки до третього розділу

1. Ефективна система аудиту, хоча може виглядати неактуально на перший погляд, має потенціал суттєво поліпшити організацію підприємства,

особливо в контексті операцій з податку на додану вартість. Адміністрування цього податку є складним завданням, і неправильне ведення може призвести до серйозних санкцій.

2. Був розроблений та запропонований план і програма аудиту, спрямовані на виявлення потенційних проблем та удосконалення системи управління. Ця ініціатива спрямована не лише на попередження можливих ризиків, а й на активну участь підприємства в виявленні та вирішенні проблем на ранніх етапах.

3. Розглядається впровадження аудиту внутрішнього відділу або залучення зовнішньої аудиторської компанії для забезпечення об'єктивного погляду на операції з ПДВ та відповідності податкових процесів законодавству, уникнення санкцій і підвищення надійності фінансової звітності.

4. Було виведено, що бізнес-аналіз стає необхідною складовою сучасного управління підприємством. У зв'язку зі швидкими та постійними змінами у сучасному бізнес-середовищі, були зроблені пропозиції щодо ефективного та обґрунтованого прийняття управлінських рішень. Було доведено, що особливості організації обліку є ключем до оптимізації використання ресурсів на підприємстві.

5. Важливо враховувати, що існує ряд методів бізнес-аналізу, і правильний вибір їх використання може значно покращити ефективність підприємства. Зазначалося, що відомості, отримані через аналітичні інструменти, можуть стати цінним джерелом для прийняття обґрунтованих та результативних управлінських рішень.

6. Зрештою, було рекомендовано збалансувати вибір методів аналізу так, щоб вони не лише приносили користь у вигляді оптимізації ресурсів, але й не залишали надмірного навантаження на підприємство. Однією з основних вимог є доцільність використання того чи іншого методу.

7. Було проведено показовий розрахунок моделі бізнес-аналізу, та були отримані результати, що можуть напряму впливати на управлінські

рішення. Зокрема, були зроблені пропозиції щодо використання бізнес-аналізу в організації обліку, яке може стати ключовим елементом у розвитку та успіху організації.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. ПДВ виступає ключовим інструментом для фінансової стабільності та економічного розвитку України, що впливає на ціни та фінансування бюджету. Його роль в системі становить основу для стійкості фінансової системи країни.

2. В Україні проблеми, такі як корупція та уникання оподаткування, виникають через невизначеність ролі ПДВ та високі ставки. Рекомендації включають реформування системи, особливо у змінливих умовах, та встановлення стабільних ставок для полегшення тиску на підприємства та суспільство.

3. Корупція та неефективне адміністрування ПДВ стають важливими викликами для податкової системи. Навіть при впровадженні електронного адміністрування, система залишається корумпованою через суб'єктивні рішення контролюючих органів. Пропонуються заходи, такі як повна автоматизація та спрощення умов формування податкового кредиту, для вирішення цих проблем.

4. Світовий досвід показує, що різноманітність ставок ПДВ та їхнє застосування можуть бути використані для вдосконалення системи в Україні. Пропонуються заходи, такі як повна автоматизація та гармонізація з ЄС, для ефективного управління фінансами та боротьби з корупцією.

5. Нормативно-правова база є фундаментом для податкової системи, але її постійне вдосконалення є важливим викликом. Постійна увага до актуалізації цієї бази необхідна для забезпечення ефективності та сучасності регулювання.

6. Фіскальна ефективність ПДВ залежить від рівня податкових ставок та балансу експортно-імпортних операцій. Уніфікація ставок може сприяти балансу між різними інтересами, а визначення об'єкта оподаткування через різницю між цінами реалізації та закупівлі стає ключовим для полегшення адміністрування та відшкодування. Ці кроки можуть зробити систему оподаткування більш прозорою та ефективною.

7. Підприємство демонструє гарний рівень фінансової стійкості, здатне ефективно протистояти зовнішнім викликам та турбулентності ринків. Це свідчить про високий рівень стратегічного управління та здатність адаптуватися до змін у бізнес-середовищі. Фінансовий успіх підприємства слугує важливим фактором для забезпечення його стійкості та конкурентоспроможності в умовах ринкової нестабільності.

8. Бухгалтерська служба підприємства заслуговує на визнання за добре організовану роботу та високу якість підготовки документації. Однак у контексті дослідження виявлено проблему відсутності графіку документообігу з ПДВ. Це може ускладнити контроль за податковими обов'язками та потребує уваги для подальшого вдосконалення системи обліку податкових операцій.

9. Використання автоматизованих рішень, таких як системи 1С, М.Е.Дос, Вчасно, свідчить про високий технологічний рівень підприємства та готовність використовувати сучасні інструменти для оптимізації бухгалтерського обліку. Це створює підстави для ефективного впровадження інновацій та пристосування до змін в регулюючому середовищі.

10. Виявлено можливий недолік у розгалуженості аналітичних рахунків для повного та чіткого розуміння обліку операцій з ПДВ. Це може впливати на аналіз фінансових даних та ускладнювати прийняття стратегічних рішень.

На підставі сформульованих висновків, доцільно запропонувати такі шляхи удосконалення організації обліку та аудиту податку на додану вартість в АВ ТОВ «АГРОЦЕНТР К»:

1. Запропоновано використовувати інструменти штучного інтелекту для автоматизації та оптимізації облікової служби. Це не лише полегшить рутинні завдання, а й сприятиме покращенню комунікації між співробітниками, а також забезпечить ефективну систему внутрішнього навчання для підвищення кваліфікації спеціалістів.

2. Запропоновано створити та впровадити графік документообігу з податку на додану вартість, включаючи визначення відповідальних осіб та терміни подачі документів. Це стане кроком до уніфікації процесів, зменшення можливих затримок та сприятиме точнішому та своєчасному обліку податкових операцій.

3. Запропоновано впровадити додаткові аналітичні рахунки для більш детального обліку операцій з ПДВ, зокрема для заблокованих, неотриманих та непідтверджених податкових накладних, а також для операцій до коригування. Це дозволить збільшити точність обліку та сприяти легшому контролю за податковим кредитом.

4. Розроблено документи для впровадження аудиту податку на додану вартість та аргументовано доцільність створення відділу внутрішнього аудиту з податку на додану вартість. Це сприятиме підвищенню рівня внутрішнього контролю, виявленню можливих ризиків та вдосконаленню процесів оподаткування.

5. Запропоновано використовувати інструменти бізнес-аналізу для підвищення ефективності управлінських рішень у сфері обліку податку на додану вартість. Демонстровано це на прикладі розрахунку моделі прогнозування множинної регресії, що дозволить забезпечити більш точні та обґрунтовані стратегічні вирішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бідюк П. Ймовірно-статистичні методи моделювання і прогнозування: монографія / П. Бідюк. – Миколаїв : ЧДУ імені Петра Могили, 2014. – 440 с.
2. Бобровнича Н. Визначення мультиколінеарності та її природи / Н. Бобровнича. – [Б. м. : б. в.], 2014.
3. Бондарь М. Облік і звітність підприємств у системі оподаткування / М. Бондарь, Н. Лисенко. – Київ : Державна навчальнонаукова установа “Академія фінансового управління”, 2012. – 584 с.
4. Братушка Е. Генеза податку на додану вартість в Україні та світі [Електронний ресурс] / Е. Братушка, Є. Кононець // Ефективна економіка. – 2014. – Режим
доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2959> (дата
звернення: 01.11.2023). – Назва з екрана.
5. Власова О. Конспект лекцій з курсу "Податковий облік" / О. Власова. – Харків : Харківська національна академія міського господарства, 2010. – 218 с.
6. Волчанська Л. Податковий аспект організації обліку та аудиту податку на додану вартість [Електронний ресурс] / Людмила Волчанська, Данііл Юшковський // Економіка та суспільство. – 2022. – № 55. – Режим
доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-10> (дата
звернення: 28.11.2023). – Назва з екрана.
7. Голь Н. В. Удосконалення бізнес-процесів на підприємстві [Електронний ресурс]: thesis / Голь Н. В. – [Б. м.], 2018. – Режим
доступу: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/9591> (дата
звернення: 28.11.2023). – Назва з екрана.
8. Горбунов Р. Бізнес-аналіз як сучасний інструмент управління підприємством [Електронний ресурс] / Р. Горбунов, А. Онікієнко // Грааль науки. – 2021. – № 2-3. – С. 312–313. – Режим

доступу: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.02.04.2021.063> (дата звернення: 28.11.2023). – Назва з екрана.

9. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV : станом на 8 жовт. 2023 р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 27.11.2023). – Назва з екрана.

10. Дем'яненко К. Актуальні проблеми електронного адміністрування пдв / К. Дем'яненко // Організаційний комітет. – С. 239.

11. Доходи держбюджету України [Електронний ресурс] // Minfin. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/2022/> (дата звернення: 01.11.2023). – Назва з екрана.

12. Дугар Т. Проблема адміністрування податку на додану вартість на сучасному етапі [Електронний ресурс] / Т. Дугар // Економіка і суспільство. – 2016. – № 2. – С. 689–693. – Режим доступу: <http://www.economyandsociety.in.ua> (дата звернення: 01.11.2023). – Назва з екрана.

13. Журавель А. / А. Журавель // Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасна парадигма в умовах інформаційного суспільства : Міжнародна науково-практична конференція, Київ. – [Б. м.], 2021. – С. 30.

14. Індекс інфляції в Україні 2023 [Електронний ресурс] // Minfin. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/> (дата звернення: 16.11.2023). – Назва з екрана.

15. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс]: Інструкція Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 : станом на 29 лип. 2022 р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 27.11.2023). – Назва з екрана.

16. Каменська Т. Внутрішній аудит системи управління ризиками / Т. Каменська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 8. – С. 49–53.
17. Карпенко С. Оподаткування доданої вартості: європейський досвід та українські реалії [Електронний ресурс] / С. Карпенко // Ефективна економіка. – 2014. – № 12. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3650> (дата звернення: 01.11.2023). – Назва з екрана.
18. Конституція України [Електронний ресурс] : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 27.11.2023). – Назва з екрана.
19. Кушлик О. Ю. Цінність бізнес-аналітики для підприємства в умовах цифрової економіки [Електронний ресурс] / О. Ю. Кушлик, М. Ю. Петрина, В. Б. Кочкодан // Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Економічні науки. – 2021. – № 2 (61). – С. 41–49. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/61-6> (дата звернення: 28.11.2023). – Назва з екрана.
20. Лесько М. ПДВ та його вплив на господарську діяльність суб'єктів підприємництва : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Лесько М. – Київ, 2014. – 21 с.
21. Ляшенко К. А. Податок на додану вартість як бюджетоутворюючий податок України [Електронний ресурс] : thesis / Ляшенко К. А. – [Б. м.], 2020. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/12732> (дата звернення: 27.11.2023). – Назва з екрана.
22. Меліхова Т. Методологічні аспекти обліку та аудиту пдв для підвищення ефективності управлінського контролю в умовах цифровізації / Тетяна Меліхова, Валерія Штепа. – [Б. м.], 2020. – С. 34–42.

23. Михайленко О. Бізнес-аналіз: основні задачі та етапи проведення / О. Михайленко // Сучасна парадигма в умовах сталого розвитку : Міжнародна науково-практична конференція, Київ. – [Б. м.], 2020.

24. МІЖГАЛУЗЕВІ НОРМАТИВИ чисельності працівників бухгалтерського обліку : Наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 26.09.2003 р. № 269.

25. Норми тривалості робочого часу на 2022 рік [Електронний ресурс] // «Дебет-Кредит» - сервіси для бухгалтера. – Режим доступу: <https://services.dtkk.ua/catalogues/worktime/124> (дата звернення: 28.11.2023). – Назва з екрана.

26. Оксенюк О. Фіскальна ефективність податку на додану вартість в економіці України : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Оксенюк О. – Львів, 2015. – 231 с.

27. Панченко О. М. Фінансова звітність та план рахунків: напрямки гармонізації в умовах впровадження мсфз [Електронний ресурс] / О. М. Панченко, О. М. Мельник // *Efektivna ekonomika*. – 2023. – № 11. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.11.64> (дата звернення: 28.11.2023). – Назва з екрана.

28. Пацурківський П. П. Корупціогенність практики адміністрування податку на додану вартість в Україні в умовах воєнного стану / П. П. Пацурківський // Актуальні проблеми протидії корупції в Україні в умовах воєнного стану : Міжнародна науково-практична конференція, Львів, 14 берез. 2023 р. – [Б. м.], 2023. – С. 123–127.

29. ПДВ (VAT) в Європі [Електронний ресурс] // Finevolution. – Режим доступу: <https://finevolution.com.ua/vat-europa/#:~:text=Мінімальний%20рівень%20стандартної%20ставки%20-%202015,ПДВ,%20ніж%20зазначені%20в%20Директиві.> (дата звернення: 28.11.2023). – Назва з екрана.

30. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI : станом на 23 листоп. 2023 р. – Режим

доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 26.11.2023). – Назва з екрана.

31. Полторак А. Аналіз податкових надходжень у структурі доходів зведеного бюджету України / А. Полторак, Є. Гнатенко // Науковий вісник миколаївського 515 національного університету імені В. О. сухомлинського. економічні науки. – 2019. – № 2(5). – С. 130–134.

32. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV : станом на 10 серп. 2022 р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 26.11.2023). – Назва з екрана.

33. Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.2015 р. № 1307 : станом на 1 квіт. 2023 р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0137-16#Text> (дата звернення: 28.11.2023). – Назва з екрана.

34. Ратинський В. Бухгалтерський облік і аналіз: перспективи для малого бізнесу [Електронний ресурс] / Вадим Ратинський // Економіка та суспільство. – 2021. – № 25. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-18> (дата звернення: 28.11.2023). – Назва з екрана.

35. Рудницький Р. Аудит: навчальний посібник / Р. Рудницький, Я. Гончарук. – [Б. м.] : Оріяна-Нова, 2004. – 290 с.

36. Садовська І. Бухгалтерський облік. Конспект лекцій / І. Садовська. – Луцьк : Вежа-друк, 2023. – 258 с.

37. Семенко Т. Податок на додану вартість як економічна категорія [Електронний ресурс] / Т. Семенко // Ефективна економіка. – 2011. – № 4. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>. (дата звернення: 01.11.2023). – Назва з екрана.

38. Сидоренко Р. Визначення сутності податку на додану вартість та перспективи його розвитку [Електронний ресурс] / Р. Сидоренко //

Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». – 2014. – Т. 1, № 11(1). – С. 234–240. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>. – Назва з екрана.

39. Сидорова А. Бізнес-аналітика / А. Сидорова, Н. Буркіна, Д. Біленко. – [Б. м. : б. в.], 2019.

40. Скорба О. А. Внутрішній контроль та внутрішній аудит, схожість та відмінність [Електронний ресурс] : thesis / Скорба Олег Анатолійович, Скорба Олег Анатольевич, Skorba Oleh Anatoliiiovych. – [Б. м.], 2014. – Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/59668> (дата звернення: 27.11.2023). – Назва з екрана.

41. Собчук В. Методика створення єдиного інформаційного простору на виробничому підприємстві з функціонально стійким технологічним процесом [Електронний ресурс] / В. Собчук // Системи управління, навігації та зв'язку. Збірник наукових праць. – 2019. – Т. 6, № 58. – С. 84–91. – Режим доступу: <https://doi.org/10.26906/sunz.2019.6.084> (дата звернення: 28.11.2023). – Назва з екрана.

42. Сонін О. Навіщо компанії внутрішній аудит? / О. Сонін // Податкове планування. – 2006. – № 8. – С. 29–33.

43. Сотнікова С. Ю. Податок на додану вартість як фіскальний та регулюючий інструмент держави [Електронний ресурс] : thesis / Сотнікова С. Ю. – [Б. м.], 2021. – Режим доступу: <http://local.lib/diploma/Sotnikova.pdf> (дата звернення: 27.11.2023). – Назва з екрана.

44. Тарасюк Г. М. Бізнес-план: розробка, обґрунтування та аналіз : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Г. М. Тарасюк. – Київ : Каравела, 2008. – 280 с.

45. Токовило Т. Основні поняття математичної статистики. використання елементів математичної статистики в сучасному світі [Електронний ресурс] / Тетяна Токовило // Молодий вчений. – 2021. – № 3 (91). – С. 111–114. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-3-91-25> (дата звернення: 28.11.2023). – Назва з екрана.

46. Федорів Ю. Бухгалтерський облік, аналіз, контроль і оподаткування: стан, проблеми та перспективи розвитку / Ю. Федорів, О. Степанюк // Бухгалтерський облік, аналіз, контроль і оподаткування: стан, проблеми та перспективи розвитку. – [Б. м.], 2023. – С. 140.
47. Ходикіна А. Актуальні тенденції обліку розрахунків з податку на додану вартість / А. Ходикіна, А. Бурковська // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 8. – С. 1196–1199.
48. Чугунов І. Бюджетно-податкова політика в умовах інституційних перетворень / І. Чугунов, В. Макогон // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2018. – № 4. – С. 79–91.
49. Шостаківська Н. М. Курс лекцій Внутрішній аудит [Електронний ресурс] : thesis / Шостаківська Надія Михайлівна. – [Б. м.], 2016. – Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/123456789/17588> (дата звернення: 27.11.2023). – Назва з екрана.
50. Юрчак І. Проблеми адміністрування непрямих податків в Україні / І. Юрчак // Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. – 2021. – С. 261.
51. Яремко З. Модель бізнес-аналітики підприємства в контексті стратегічного управління / З. Яремко // Інноваційна економіка. – 2013. – № 3. – С. 328.
52. K J. Exploring the origins and global rise of VAT. [Electronic resource] / James K. – Mode of access: <http://www.taxanalysts.com/> (date of access: 01.11.2023). – Title from screen.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

№	Нормативно-правовий акт	Короткий зміст	Застосування в обліковому та аудиторському процесах.
1	2	3	4
1	Конституція (Основний Закон) України, Прийнята ВР України 28.06.1996 р.	Визначаються права та обов'язки органів управління, суб'єктів господарської діяльності та фізичних осіб - підприємців в Україні.	Регламентується забезпечення діяльності суб'єктів підприємництва різних форм власності
2	Господарський кодекс: Закон України: затв. Постановою ВР України від 16.01.2003р. №436-ІУ	В Законі визначаються різновиди підприємств, їх об'єднання, надається інформація про порядок реєстрації підприємства та процес створення. Також акцентується увага на аспектах обліку і звітності.	Використовується для питань опис базового підприємства, його видів діяльності та обраної системи обліку.
3	Про господарські товариства: Закон України: затв. Постановою Верховної Ради України від 19.09.1991р. № 1577-12	Надається опис різновидів господарських товариств, прав та обов'язків учасників, а також розглядаються аспекти фондів, прибутку, обліку та звітності цих товариств.	Використовується для організаційно-економічної характеристики об'єкта дослідження.
4	Податковий кодекс України, затв. Постановою Верховної Ради України від 02.12.2010 №2755-VI	Формулює загальні положення стосовно оподаткування підприємницької діяльності господарюючих суб'єктів.	Використовується під час організації всієї системи обліково-аналітичної діяльності підприємства.
5	Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV	У тексті вказуються визначення, основні засади обліку та звітності, описується державне регулювання обліку, а також ставляться вимоги до відповідних облікових документів та фінансових звітів підприємства.	Використовується для ефективної організації бухгалтерського обліку на підприємстві та складання фінансової звітності.

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ А

6	Про внесення змін до Податкового кодексу України: Закон України від 03.06.2021 р. № 1525	Встановлення нових обов'язкових платників податку на додану вартість, які є нерезидентами та займаються наданням електронних послуг.	Визнання суб'єктів оподаткування, які отримують доходи від реалізації електронних послуг, за винятком послуг, пов'язаних із освітнім процесом.
7	Про Митний тариф України: Закон України від 19.10.2022 р. № 2697-ІХ	Встановлює обов'язок сплати податку на додану вартість до бюджету для нерезидентів, які здійснюють діяльність в Україні і надають електронні послуги.	Визначає об'єкти оподаткування податком на додану вартість, які пов'язані з наданням електронних послуг фізичним особам на території України.
8	Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: Закону України від 15.05.2003 р. № 755-ІV	Встановлює умови державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.	Використовується для отримання інформації про факт державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.
9	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, затв. Наказом МФУ від 30.11.1999 р. №291	Застосовується для ведення обліку та відображення на рахунках активів, зобов'язань, капіталу та господарських операцій підприємств і організацій усіх форм власності.	Використовується для відображення в системі бухгалтерського обліку та звітності господарських операцій, здійснюваних суб'єктами господарювання під час виробничої діяльності.
10	Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку: затв. Наказом МФУ від 24.03.1995 р. № 88	Характеристика первинних документів, облікових регістрів, організація документообігу, зберігання документів	Використовується при вивченні аспектів проектування первинної документації та організації документообігу, пов'язаного з податком на додану вартість.

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ А

11	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, затв. наказом МФУ від 07.02.2013 р. №73	Встановлює загальні методологічні вимоги до складання та подання показників діяльності підприємств у фінансовій звітності.	Організування та визначення порядку обліку активів і представлення їх у фінансовій звітності.
12	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» затв. наказом Міністерства Фінансів України від 31.01. 2000 р. № 20	Визначає методологічні засади формування інформації про поточні зобов'язання в бухгалтерському обліку, включаючи бюджети.	Облік, оцінка та визнання зобов'язань і розкриття інформації про них у фінансовій звітності компанії.
13	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 “Дохід”, затв. наказом МФУ від 29.11.1999 №290	Викладено загальну методологію обліку доходів та їх відображення у фінансовій звітності.	Облік та управління доходами.
14	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати”, затв. наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 №246	У ньому викладено загальні методологічні принципи обліку витрат та відображення їх у фінансовій звітності.	Облік і контроль понесених витрат.

ДОДАТОК Б

Оцінка майна та капіталу ТОВ "АГРОЦЕНТР К", тис. грн.

№ з/п	Види активів (майна) та пасивів (капіталу)	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
	Майно - усього	443 218,0	478 031,0	480 120,0	533 447,0	637 695,0	143,88%
1	Необоротні активи	166 439,0	188 509,0	205 427,0	221 748,0	241 241,0	144,94%
1.1	Основні засоби	107 225,0	153 844,0	172 395,0	192 561,0	200 713,0	187,19%
1.2	Довгострокові біологічні активи	6 464,0	8 509,0	9 980,0	9 091,0	10 034,0	155,23%
2	Оборотні активи	276 779,0	289 522,0	274 693,0	311 699,0	396 454,0	143,24%
2.1	Запаси	141 122,0	140 925,0	145 513,0	190 220,0	228 359,0	161,82%
2.2	Поточна дебіторська заборгованість	95 597,0	103 718,0	91 332,0	66 306,0	89 047,0	93,15%
2.3	Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	241,0	105,0	167,0	10 206,0	15 823,0	6565,56 %
2.4	Інші оборотні активи	121,0	386,0	537,0	492,0	866,0	715,70%
2.5	Витрати майбутніх періодів	15 147,0	15 519,0	12 080,0	9 457,0	9 373,0	61,88%
	Капітал- усього	443 218,0	478 031,0	480 120,0	533 447,0	637 695,0	143,88%
4.	Власний капітал	325 202,0	351 504,0	324 828,0	326 692,0	400 534,0	123,16%
4.1	Зареєстрований (пайовий) капітал	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	100,00%
5.	Зобов'язання і забезпечення	118 016,0	126 527,0	155 292,0	206 755,0	237 161,0	200,96%
5.1	Довгострокові зобов'язання	37 280,0	24 908,0	36 930,0	14 822,0	27 455,0	73,65%
5.2	Поточні зобов'язання	80 736,0	101 619,0	118 362,0	191 933,0	209 706,0	259,74%
5.3	Поточна кредиторська заборгованість	31 160,0	45 508,0	34 105,0	39 401,0	74 472,0	239,00%

ДОДАТОК В

Оцінка руху та функціонального стану основних засобів "АГРОЦЕНТР К"

№ з/п	Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2022 р. до 2018 р.
Вихідна інформація, тис. грн							
1	Вартість основних засобів на початок року	139 286,0	193 818,0	222 660,0	255 210,0	276 192,0	198,29%
2	Надійшло за рік	54 532,0	29 181,0	22 118,0	21 798,0	30 074,0	55,15%
3	Вибуло за рік	0,0	339,0	0,0	116,0	0,0	—
4	Вартість основних засобів на кінець року	193 818,0	222 660,0	255 210,0	276 192,0	317 881,0	164,01%
5	Нараховано амортизації за рік	7 913,0	10 291,0	12 384,0	12 830,0	12 461,0	157,48%
6	Знос основних засобів: а) на початок року	32 061,0	39 974,0	50 265,0	62 649,0	75 479,0	235,42%
Показники руху основних засобів							
7	Річний приріст(+) або зменшення(-), тис. грн.	54 532,0	28 842,0	32 550,0	20 982,0	41 689,0	76,45%
8	Темп зростання (зниження), %	139,2%	115%	115%	108%	115%	82,71%
9	Темп приросту (зменшення), %	39,2%	15%	15%	8%	15%	38,55%
10	Коефіцієнт оновлення, %	28,14%	13%	9%	8%	9%	33,63%
11	Коефіцієнт вибуття, %	0,00%	0%	0%	0%	0%	—
12	Період оновлення (можливого повного вибуття), років	355,4	773,4	1 153,9	1 274,4	1 057,0	297,39%
13	Коефіцієнт заміни (простого відтворення),%	0,00%	1%	0%	1%	0%	—
14	Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), %	100%	99%	147%	96%	139%	138,62%
15	Період обороту, років	21,0	20,2	19,3	20,7	23,8	113,25%

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ В

Показники функціонального стану основних засобів							
16	Коефіцієнт зносу, %: а) на початок року	23%	21%	23%	25%	27%	4%
	б) на кінець року	29%	26%	28%	30%	32%	3%
17	Коефіцієнт придатності, %: а) на початок року	77%	79%	77%	75%	73%	-4%
	б) на кінець року	71%	74%	72%	70%	68%	-3%

ДОДАТОК Г

Фінансові результати діяльності "АГРОЦЕНТР К", тис. грн.

№ з/п	Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	373 999,0	347 340,0	326 156,0	388 236,0	302 424,0	80,86%
2	Операційні витрати, у тому числі: а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);	257 118,0	268 622,0	301 056,0	320 538,0	190 890,0	74,24%
	б) адміністративні витрати;	17 795,0	20 658,0	23 200,0	29 549,0	22 050,0	123,91%
	в) витрати на збут;	2 851,0	4 382,0	1 005,0	3 934,0	4 778,0	167,59%
	г) інші операційні витрати.	1 084,0	1 491,0	2 452,0	24 124,0	1 526,0	140,77%
3	Валовий прибуток (збиток)	116 881,0	78 718,0	25 100,0	67 698,0	111 534,0	95,43%
4	Валовий прибуток (збиток) у % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	31,25%	0,23	0,08	0,17	0,37	118,01%
5	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	96 094,0	54 115,0	713,0	15 474,0	84 967,0	88,42%
6	Фінансові та інвестиційні доходи	126,0	28,0	0,0	103,0	2 845,0	2257,94%
7	Фінансові та інвестиційні витрати	10 084,0	13 257,0	13 691,0	12 744,0	13 160,0	130,50%
8	Фінансовий результат до оподаткування	86 136,0	40 886,0	12 978,0	2 833,0	74 652,0	86,67%
11	Чистий прибуток (збиток)	86 136,0	40 886,0	12 978,0	2 833,0	74 652,0	87%

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ Г

12	Чистий прибуток (збиток) у % до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	23,03%	11,77%	3,98%	0,73%	24,68%	107%
16	Чистий прибуток (збиток) у % до валового прибутку (збитку)	73,70%	51,94%	51,71%	4,18%	66,93%	91%

ДОДАТОК Д

Оцінка фінансової стійкості ТОВ "АГРОЦЕНТР К"

№ з/п	Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
1. Показники структури капіталу							
1.1	Коефіцієнт автономії	73,37%	73,53%	67,66%	61,24%	62,81%	85,60%
1.2	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	26,63%	26,47%	32,34%	38,76%	37,19%	139,67%
1.3	Коефіцієнт фінансування	275,56%	277,81%	209,17%	158,01%	168,89%	61,29%
1.4	Коефіцієнт фінансового ризику	36,29%	36,00%	47,81%	63,29%	59,21%	163,16%
1.5	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	89,72%	93,38%	89,79%	95,66%	93,59%	104,31%
1.6	Коефіцієнт структури залученого капіталу	31,59%	19,69%	23,78%	7,17%	11,58%	36,65%
2. Показники стану оборотних активів							
2.1	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	196 043,0	187 903,0	156 331,0	119 766,0	186 748,0	95,26%
2.2	Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	70,83%	64,90%	56,91%	38,42%	47,10%	66,50%
2.3	Коефіцієнт забезпеченості запасів	118,33%	110,67%	91,65%	53,17%	66,38%	56,09%
2.4	Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,05%	0,02%	0,03%	1,81%	2,36%	5189,04%

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ Д

3. Показники стану основного капіталу							
3.1	Коефіцієнт реальної вартості майна	61,57%	71,58%	75,63%	79,85%	80,18%	130,22%
3.2	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	24,19%	36,06%	40,11%	37,63%	36,06%	149,05%
3.3	Коефіцієнт накопичення амортизації	23,01%	22,58%	24,55%	27,33%	27,67%	120,24%
3.4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	166,29%	153,59%	133,72%	140,56%	164,34%	98,82%

ДОДАТОК Е

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів
"АГРОЦЕНТР К", тис. грн.

№ з/п	Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % (відхилення, +; -) 2022р. до 2018р.
1. Оцінка ліквідності							
1.1	Високоліквідні активи (А1)	241,0	105,0	167,0	10 206,0	15 823,0	6565,56%
1.2	Середньоліквідні активи (А2)	95 718,0	104 104,0	91 869,0	66 798,0	89 913,0	93,94%
1.3	Низьколіквідні активи (А3)	165 673,0	169 794,0	170 577,0	225 238,0	281 345,0	169,82%
1.4	Найбільш строкові зобов'язання (П1)	31 160,0	45 508,0	34 105,0	39 401,0	74 472,0	239,00%
1.5	Короткострокові зобов'язання (П2)	49 576,0	56 111,0	83 266,0	152 532,0	135 234,0	272,78%
1.6	Довгострокові зобов'язання (П3)	37 280,0	24 908,0	36 930,0	14 822,0	27 455,0	73,65%
2. Оцінка платоспроможності							
2.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,30%	0,10%	0,14%	5,32%	7,55%	2527,72%
2.2	Проміжний коефіцієнт покриття	118,71 %	102,17 %	77,30%	39,86%	50,01%	42,13%
2.3	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	342,82 %	284,91 %	232,08 %	162,40 %	189,05 %	55,15%
2.4	Коефіцієнт загальної платоспроможності	375,56 %	377,81 %	309,17 %	258,01 %	268,89 %	71,60%

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ Е

3. Оцінка оборотності оборотних активів							
3.1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	373999,00	347340,00	326156,00	388236,00	302424,00	80,86%
3.2	Середньорічна вартість оборотних активів	241309,00	283150,50	282107,50	293196,00	354076,50	146,73%
3.3	Коефіцієнт обертання оборотних активів	154,99%	122,67%	115,61%	132,42%	85,41%	55,11%
3.4	Коефіцієнт завантаження оборотних активів	64,52%	81,52%	86,49%	75,52%	117,08%	181,46%

ДОДАТОК Ж

№ з/п	Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2022р. до 2018р.
Вихідна інформація, тис. грн.							
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	373 999,0	347 340,0	326 156,0	388 236,0	302 424,0	80,86%
2	Операційні витрати	302 370,0	308 239,0	329 055,0	400 656,0	305 641,0	101,08%
3	Середньорічна вартість капіталу	385 620,0	460 624,5	479 075,5	506 783,5	585 571,0	151,85%
4	Середньорічна вартість необоротних активів	286 492,0	338 353,0	338 166,0	325 760,0	363 613,0	126,92%
5	Середньорічна вартість оборотних активів	144 311,0	177 474,0	196 968,0	213 587,5	231 494,5	160,41%
6	Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	137 878,5	167 733,5	170 185,5	197 907,5	253 291,5	183,71%
7	Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	95 400,0	99 657,5	97 525,0	78 819,0	77 676,5	81,42%
8	Середньорічна вартість власного капіталу	286 492,0	338 353,0	338 166,0	325 760,0	363 613,0	126,92%

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ Ж

Показники ділової активності							
10	Загальний коефіцієнт оборотання капіталу	96,99%	75,41%	68,08%	76,61%	51,65%	53,25%
11	Фондовіддача необоротних активів, грн	1,31	1,03	0,96	1,19	0,83	63,71%
12	Коефіцієнт оборотання оборотних активів	259,16%	195,71%	165,59%	181,77%	130,64%	50,41%
13	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	139	184	217	198	276	198,38%
14	Коефіцієнт оборотання оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	271,25%	207,08%	191,65%	196,17%	119,40%	44,02%
15	Тривалість одного обороту оборотних виробничих фондів, днів	133	174	188	184	302	227,18%
16	Коефіцієнт оборотання поточної дебіторської заборгованості	392,03%	348,53%	334,43%	492,57%	389,34%	99,31%
17	Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	92	103	108	73	92	100,69%
18	Коефіцієнт оборотання власного капіталу	130,54%	102,66%	96,45%	119,18%	83,17%	63,71%

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ Ж

19	Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	276	351	373	302	433	156,96%
20	Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	1187,77%	804,09%	826,64%	1090,13%	536,81%	45,19%
21	Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	30	45	44	33	67	221,26%
10	Загальний коефіцієнт обертання капіталу	96,99%	75,41%	68,08%	76,61%	51,65%	53,25%

ДОДАТОК 3

Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану ТОВ "АГРОЦЕНТР К"

№ з/п	Показники	2018 р.		2019 р.		2020 р.		2021 р.		2022 р.		Питома вага (Vi, %) в інтегрованому показнику
		Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	
1. Показники ліквідності												
1.1	Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	3,43	10	2,85	10	2,32	10	1,62	10	1,89	10	8
1.2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,19	10	1,02	10	0,77	9	0,40	5	0,50	7	8
2. Показники ділової активності												
2.1	Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	91,8	8	103,3	7	107,6	7	73,1	9	92,5	8	9
2.2	Період оборотності оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів, днів	112,0	7	126,3	6	127,6	6	133,6	6	143,0	5	9
2.3	Період оборотності активів, днів	275,8	10	350,7	9	373,3	8	302,1	9	432,8	7	9
3. Показники фінансової незалежності												
3.1	Коефіцієнт фінансової незалежності, % (коефіцієнт концентрації залученого капіталу)	26,63	9	26,47	9	32,34	9	38,76	9	37,19	9	9

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ 3

3.2	Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, % (коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів)	70,83	10	64,90	10	56,91	10	38,42	10	47,10	10	9
4. Показники рентабельності												
4.1	Рентабельність продажу, %	23,03	10	11,77	10	-3,98	5	0,73	5	24,68	10	9
4.2	Рентабельність активів, % (загальна рентабельність (збитковість) капіталу)	22,34	10	8,88	10	-2,71	5	0,56	5	12,75	10	9
4.3	Рентабельність капіталу, % (загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу)	30,07	10	12,08	10	-3,84	5	0,87	5	20,53	10	9
5. Інші показники												
5.1	Знос основних засобів, % (коефіцієнт зносу основних засобів)	23,02	9	22,57	9	24,55	9	27,33	9	27,66	9	7
5.2	Частка простроченої кредиторської заборгованості, %	—	10	—	10	—	10	—	10	—	10	5
	Інтегрований показник фінансового стану	9,39		9,12		7,60		7,55		8,70		100
	Рейтинг фінансового стану	A		A		A		A		A		

ДОДАТОК К

№	Мета аудиту	Завдання аудиту	Перелік аудиторських процедур	Критерії якості	Аудиторські докази	Метод перевірки	Код робочого документа	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	Переконатися, що ведення обліку ПДВ відповідає вимогам законодавства.	Здійснити перевірку відповідності обліку ПДВ нормативам, визначеним у наказі про облікову політику.	Здійснити перевірку на відповідність ведення обліку ПДВ вимогам законодавства.	А, Б, В, Г, Є	Наказ про облікову політику	Документальний	ПДВ-1			
2	Переконатися у вірності розрахунку податкового кредиту.	Здійснити перевірку на коректність заповнення податкової накладної та розрахунку податкового кредиту.	Здійснити перевірку для забезпечення правильності визначення податкового кредиту.	А, Б, В, Г, Д	Податкові накладні	Документальний, арифметичний, формальний, вибірковий	ПДВ-2			
3	Переконатися у точності визначення податкового зобов'язання.	Провести перевірку на вірність заповнення податкової накладної та розрахунку податкового зобов'язання.	Провести перевірку для забезпечення точності визначення податкового зобов'язання.	А, Б, В, Г, Д	Податкові накладні	Документальний, арифметичний, формальний, вибірковий	ПДВ-3			
4	Переконатися у коректності складання декларації з ПДВ.	Перевірити коректність заповнення декларації з ПДВ.	Здійснити перевірку для забезпечення коректності складання декларації з ПДВ.	А, Б, Г, Д, Е	Декларація з ПДВ	Документальний, формальний, арифметичний	ПДВ-4			
5	Переконатися у правильності подачі декларації з ПДВ	Перевірити, чи відповідає подання декларації з ПДВ встановленим термінам.	Провести перевірку для забезпечення правильності подачі декларації з ПДВ.	А, Б, Г, Д, Е	Декларація з ПДВ	Документальний, формальний, арифметичний	ПДВ-5			
6	Переконатися у правильності нарахування ПДВ до бюджету	Перевірити коректність розрахунку суми ПДВ для сплати до бюджету.	Провести перевірку для забезпечення точності нарахування ПДВ до бюджету.	А, Б, В, Г, Д	Декларація з ПДВ	Документальний, арифметичний, вибірковий	ПДВ-6			
7	Переконатися у точності сплати ПДВ до бюджету.	Перевірити, чи відповідає сума розрахунку суми сплати ПДВ до бюджету.	Здійснити перевірку для підтвердження коректності сплати ПДВ до бюджету.	А, Б, Г	Виписка банку, платіжне доручення	Документальний, формальний, арифметичний	ПДВ-7			

Критерії якості аудиторської перевірки: наявність – А; правдивість – Б; права та зобов'язання – В; повнота – Г; вимірювання – Д; оцінку вартості – Е; подання і розкриття – Є

ДОДАТОК Л

Аналітична модель прогнозування податкового навантаження при заданих параметрах

Вихідні дані				Числові характеристики			
X1	X2	X3	Y	X1	X2	X3	Y
3,18	10950,00	74,00	8,50	Дисперсія			
5,76	12660,00	85,00	11,67	94,81	26742330,86	140,38	91,10
7,26	14350,00	93,00	12,11	Середнє			
8,95	15040,00	70,00	14,09	19,42	20389,38	74,50	24,45
11,44	16260,00	62,00	18,01	Стандартне відхилення			
14,59	18130,00	82,00	19,21	9,74	5171,30	11,85	9,54
16,91	19730,00	84,00	21,33	Об'єм			
18,40	21090,00	56,00	23,54	n=		16	
21,84	21470,00	49,00	27,72	m=		3	
23,88	22580,00	85,00	27,18				
25,98	22680,00	87,00	30,26				
26,85	25760,00	65,00	33,09				
28,71	25630,00	67,00	32,22				
30,38	25000,00	73,00	35,42				
32,66	26360,00	79,00	37,21				
33,88	28540,00	81,00	39,64				
Прогнозовані значення							
15,65	18659,00	80,00	?				
Стандартизовані вихідні дані				Числові характеристики стандартизованих даних			
Z1	Z2	Z3	W	Z1	Z2	Z3	W
-1,67	-1,83	-0,04	-1,67	Дисперсія			
-1,40	-1,49	0,89	-1,34	1	1	1	1
-1,25	-1,17	1,56	-1,29	Середнє			
-1,07	-1,03	-0,38	-1,09	0	0	0	0
-0,82	-0,80	-1,06	-0,67				
-0,50	-0,44	0,63	-0,55				
-0,26	-0,13	0,80	-0,33				
-0,10	0,14	-1,56	-0,10				
0,25	0,21	-2,15	0,34				
0,46	0,42	0,89	0,29				
0,67	0,44	1,06	0,61				
0,76	1,04	-0,80	0,91				
0,95	1,01	-0,63	0,81				
1,13	0,89	-0,13	1,15				
1,36	1,15	0,38	1,34				
1,49	1,58	0,55	1,59				

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ Л
Перевірка на мультиколінеарність

Кореляційна матриця R			Матриця R _y		
1	0,99	-0,10	0,996		
0,99	1	-0,14	0,987		
-0,10	-0,14	1	-0,145		
Критерій Фаррара-Глобера					
хи ² _н =	53,88		хи ² _{кр} =	7,81	
Оскільки спостережуване значення χ^2 більше ніж критичне, то можна зробити висновок про наявність мультиколінеарності					
Зворотна матриця R ⁻¹			Матриця приватних коефіцієнтів кореляції		
48,11	-47,85	-1,96	1	0,99	0,27
-47,85	48,62	2,10		1	-0,29
-1,96	2,10	1,10			1
Матриця значень критерію Стьюдента			Наявність Мультиколінеарності		
	24,61	1,01		1	0
		-1,08			0
t _{крит} =	2,18				
У даній моделі лінійний зв'язок існує в X ₁ , тому ми виключаємо його					

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ Л

Вихідні дані після видалення одного з факторів						
	X2	X3	Y	Z2	Z3	W
1	10950,00	74,00	8,50	-1,83	-0,04	-1,67
1	12660,00	85,00	11,67	-1,49	0,89	-1,34
1	14350,00	93,00	12,11	-1,17	1,56	-1,29
1	15040,00	70,00	14,09	-1,03	-0,38	-1,09
1	16260,00	62,00	18,01	-0,80	-1,06	-0,67
1	18130,00	82,00	19,21	-0,44	0,63	-0,55
1	19730,00	84,00	21,33	-0,13	0,80	-0,33
1	21090,00	56,00	23,54	0,14	-1,56	-0,10
1	21470,00	49,00	27,72	0,21	-2,15	0,34
1	22580,00	85,00	27,18	0,42	0,89	0,29
1	22680,00	87,00	30,26	0,44	1,06	0,61
1	25760,00	65,00	33,09	1,04	-0,80	0,91
1	25630,00	67,00	32,22	1,01	-0,63	0,81
1	25000,00	73,00	35,42	0,89	-0,13	1,15
1	26360,00	79,00	37,21	1,15	0,38	1,34
1	28540,00	81,00	39,64	1,58	0,55	1,59
Матриця нормальної системи					Розв'язання системи	
R		Ry			a2=	0,9869
1	-0,145	0,99			a3=	-0,0020
-0,145	1	-0,14				
$w=0,9869*z2-0,0020*z3$						
Коефіцієнти а для нестандартизованих факторів						
	a0=	-12,57				
	a2=	0,0018				
	a3=	-0,0016				
$y=-12,57+0,0018*x2-0,0016*x3$						

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ Л

Порівняння теоретичних і спостережуваних значень фактора Y						
Y	Yтеор	Δi	Числові характеристики для залишків			
8,5	7,26	1,24				
11,67	10,35	1,32	Дисперсія	2,31		
12,11	13,42	-1,31	Середнє	0		
14,09	14,71	-0,62	Стандартне відх.	1,52		
18,01	16,95	1,06				
19,21	20,32	-1,11				
21,33	23,23	-1,90				
23,54	25,76	-2,22				
27,72	26,46	1,26				
27,18	28,42	-1,24				
30,26	28,60	1,66				
33,09	34,25	-1,16				
32,22	34,01	-1,79				
35,42	32,85	2,57				
37,21	35,32	1,89				
39,64	39,29	0,35				
Перевірка наявності автокореляції залишків						
лаг1	Δi	Критерій Дарбіна-Уотсона				
	1,24					
1,24	1,32		dнабл=	1,96		
1,32	-1,31		dн=	0,86		
-1,31	-0,62		dв=	1,73		
-0,62	1,06	ε, з +		Немає		ε, з -
1,06	-1,11	0	0,86	1,73	2,27	3,14
-1,11	-1,90					
-1,90	-2,22	Не вистачає даних		Не вистачає даних		
-2,22	1,26	Оскільки спостережуване значення критерію перебуває між dв і (4-dв), можна зробити висновок, що автокореляції залишків немає				
1,26	-1,24					
-1,24	1,66					
1,66	-1,16					
-1,16	-1,79					
-1,79	2,57					
2,57	1,89					
1,89	0,35					
0,35						

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ Л

Перевірка адекватності кореляційної моделі за критерієм Фішера
--

Коефіцієнт множинної детермінації=	0,97
------------------------------------	------

Коефіцієнт множинної кореляції=	0,99
---------------------------------	------

Число ступенів свободи	k_1 =	2
	k_2 =	13

Критерій Фішера

$F_{\text{спост}}$ =	249,54
----------------------	--------

$F_{\text{кріт}}$ =	3,81
---------------------	------

Спостережуване значення критерію Фішера більше за критичне, отже, модель адекватна
Оцінка впливу окремих факторів на результуючий фактор Y

Коефіцієнти стандартизованої регресії	a_2	a_3
	0,99	0,00

Приватні коефіцієнти	d_2	d_3
	1,01	-1,08

d_3 більше d_2 , отже, на результуючий фактор Y більше впливає фактор X1
--

ПРОДОВЖЕННЯ ДОДАТКУ Л

Прогноз і довірчий інтервал для прогнозу

Прогнозні значення чинників X_i		
	X_2	
1	18659	

Прогноз для Y	
	Y_p
	21,28904

tg=	0,064	S=	1,52	$\Delta Y=$	0,10
-----	-------	----	------	-------------	------

Довірчий інтервал для прогнозу

Прогнозне значення Y дорівнює 21,29, і довірчий інтервал для цього прогнозу від 21,19 до 21,39